

פונאנדירגערגעלאזט דעם סייט.

Oplata pocztowa uliszczona ryczałtem.

Najer Folksblat

פרייז 30 גראשען

היינט 16 זייטען

היינטיק פאקסבליאט

אונפארט איינע פארטייטש - געזונטלשאפטליכע טאג - זייטען

Nr. 252/1247 | Łódź, Piątek 4 Listopada. 1927 | פֿינפטער יאהרגאנג | Nr. 252/1247

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel 2471.

געגרינדעט אין יאהר 1870

געגרינדעט אין יאהר 1870

קויפט פערלאנגט מזבלעל-געשעפטען ווינער עטיה

געזעצטע פאדאג: גאלאנטעריע-מעבלעל בעוואוסטער פירמע

TOWARYSTWO AKC. FABRYKI MEBLI GIĘTYCH

„WOJCIECHÓW”

וועלכע צייכענט זיך אויס מיט איהר סאלידער, שעהנער און אייגענארטיגער אויספערשייטונג. ♦♦ לעצטע נייחייטע. ♦♦ עקזיסטירט פון יאהר 1870. און מיר בעסטען אנווערע געשעהרטע קונדען זוכט צו לעגען אויף אונזער פאבריקס-עמיקעט מיט דער אויפשריפט „WOJCIECHÓW” גלייכצייטיג מאכען מיר בעקאנט, אז דעם אליין-פערקויף פון אונזערע אויספערשייטונגען אויף לאדז און לאדזער וואיעוואדזשנא פיהרען די פירמעס:

א.וו. שערקאוויאק. ב. פרידבערג, פיעטריקאווער 214. נאפיראוסקא 44

געגרינדעט אין יאהר 1870

געגרינדעט אין יאהר 1870

זונטאג, ד. 6 נאָוועמבער, 10.30 אַ וויגער פריה אינ'ם טאָג פון די שרייט וועט אַ מצבה אויפ'ן היגען בית-החיים אויפ'ן קבר פון אונזער געשטעלט ווערען יונג-פערשטארבענעם און אונפערגעסענעם זעהן
מנחם מענדל ראבינאוויטש
צו וועלכער עס ווערען געבעטען צו קומען אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע.
די פאמיליע. 138

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטען געשטארבען אונזער ליבע מוטער, גראַטמוטער, שוויגערמוטער, שוועסטער און טאָטע „נ״ע
הינדע יוטע פראנקענשטיין
אין עלטער פון 64 יאהר.
די לוייה קומט פאַר היינט, פרייטאָג דעם 4-טען נאָוועמבער ד. י., 11 אַ וויגער פאַרמיטאָג פון טרויער-הויז קאמיענאָ 1, וועגען וואָס ס'טיללען מיט די טיפּטרויערנדע הינטערבליבענע.

דאנקאגונג
מיר דריקען אויס אַ הערצליכען דאָנק דעם ה' ד"ר באלעסלאָו קאָן פאַר זיין אונערמידליכע אַרבייט ביים אויסקלירען אונזער ליבע טאָטער, וועלכע האָט פערלירען דאָס לשון 6 מאָנאַטען און אַ דאָנק זיין קורירען האָט זי עס יעצט צוריק בעקומען. די דאנקבארע עלטערן י. ל. טאטאראקאווסקי, טאקארושעווסקיעגא 46.

דרוק-פאפיר
יאווא-פאפיר
טיטען-פאפיר
(העל-ווייס און דין)
שול-העפטען
צו ביליגסטע פרייען. די סחורה ווערט געליפערט אין שטוב אריין.
פאפיר-סכלאר
A. I. AKAWIE, Łódź
Piotrkowska 56. Telefon 6-65.

מארגען, שבת 6 אווענד וועט אין לאקאל פון „טאז” (אנדזשעיא 1 פארקומען די
פרייערדינע ערעפנונג
פון דער בילדער-אויסשטעלונג פון בעקאנטען קונסט-מאלער
ס'ווערט אויסגעשטעלט דאס העברעאישע בילד
„די ערעפנונג פון דעם העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים”
ס'וועלען נאָך אויסגעשטעלט ווערען אייניגע פון זיינע בעריהמטע בילדער „די חתונה”, „אין שול” א.א.
איינטריטס-קארטען ביים אריינגאנג.

Przyjmuje od 10 do 2 po poł.

82

אזוי ווי אין לאָדו עקזיסטירט שוין מקדמונים אן'איסור אויף פרעמדע שחיטה אין הה"ג ר' אליהו חיים מייזעל זצ"ל האב'צ דפה לאָדו האָט דעם איסור מחזק געווען. דעריבער איז דער ראבינאט מער די היגע יודישע בעפעלקערונג, אָז זיי זאָלען נעדענקען אין דעם איסור החמור, און אין קיין פאל נישט דערוועגען צו קליפען קיין פרעמדע שחיטה, וועלכע איז אויסער'ן איסור, אויך בחשש נבלה וטרפה און דערויף אכטונג געבען הן ביים גענ'לעך און הן ביי די קצבים, וועלכע האָקען צו גענו צום רינד=פלייש.

אויך די ווארשטען-מאכער ווערען געוואָרענט, נישט צו קליפען בשום אופן קיין פרעמדע שחיטה.

הרבנים הממונים על שחיטת עופות.

49

וואָס עס דערצעהלט א געוון. אמבאַסאַדאָר פון פעטל'ראַן.

אין צוזאמענהאנג דערמיט וועט פאר-

בעוויזען, ווער עס איז געווען דער
שולדיגער אין די פאגראמען אויף
אוקראינע.

מאזרענקאָ ברענגט די עדות פון
דעם אוקראַינער היסטאָריקער כריסטיוק,
וועלכער שרייבט אז די מאַסאָווער

אלס עדות פון דער ערשיינונג פון דעם אוואנטוריסט פעטלרא אויף דער פאליטישער ארענע פון אוקראינע, וויל איך געבען מייע פאלגענדע בעווייזען — הויפט אָן מאדערענע זיין ארטיקל, אויפווייזענדיג מיט פאקטען, אז קיינער

פון דעם דר. י. ראזענבלאט.

Dr. M. GLAZER

אייביגען וואנדערער. ס'עגזיסטירען אי-
פערהויפט נישט קיין שום נעשריפט

ס'האט אַמאָל געלעבט זעלבסטשטענדיג.
בעטראַכטען מיר קלאָר די אינערלי-
כע און אויסערליכע זאַגע פון יודענ-
טום, מוזען מיר מודה זיין, אז דאָס
טויזענט יאָרהיינט געטאָ-לעבען און אונ-
מענשליכע בעדינגונגען האָט אין אונז
גופא אויסגעראַטען יעדען געפיהל פון
זעלבסטשטענדיקייט פון מענשליכער
און קאָלעקטיווער ווירדע; מיר האָבען
פערלירען דאָס פערשטענדיש פאַר אַ
מלוכה'שען לעבען, דער פאַטריאַטיזם
וואָס שטעקט אין דער נשמה פון יעדען
אַנגעהערענען צו אַנ'אַנדער פאָלק, גאַנץ
אַפגעזעהען פון זיין סאָציאַלער שטע-
לונג און זיינע סאָציאַלע אָנוויכטען, איז
ביי אונז גאַנץ אָפגעטעמפּט געוואָרען;
מיר האָבען זיך צוגעוואוינט צו פלע-
טראַכטען זיך אַלס אַ מהנה פון וואַנדע-

מאזרענקא איז אָבער קיין נאָרווע-
גיען נישט געפאָהרען, אַנשטאָט דעם
איז ער אַרויסגעפאָהרען קיין קאָרלסבאָד,
וואו ער האָט אויף אַ צוזאָמענפאָהר פון
פעטליר'ס פאַרשטעהער אין אויסלאַנד
אויפגעדעקט פעטליר'ס מעשים. צו
דער זעלבער צייט איז אויף אַנ'אָ-
רפאלן געקומען צו פליהען קיין בערלין
פעטליר'ס פערזענליכער אַדיטאָנט יורי
טשעקאלענקא, וועלכער האָט דערצעהלט
מאזרענקא, אַז פעטליר'ס אַרמע-
ראָט אויס זאָן רחמנות די זשידעס און
די באַלשעוויקעס. צווישען אייניגע פעט-
ליר'ס אַטאָמאָנען, האָט איהם טשע-
קאלענקא דערצעהלט, געהט אָן אַ ספּאָרט
ווער וועט אויסשעכטען מעהר יודען.
אַלס בעווייז פון זייער „העלדישקייט“
אויפ'ן געביט פון פאָרגראַפן, דינען די
סקאלפּען פון גע'הרג'עטע יודען. איי-
ניגע פון זיי האָבען זיך געמאַכט גארט-

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

גאסטראלעז פון די פעליטע צמערקאנער קינסטלער

אננא איז היימאן יאקובאוויטש

פרייטאג, דעם 4. נאָוועמבער, 9 אין אָווענד צום 2. מאל:

דער רבי'ס געהייסן פרעהליך זיין

אין 3 אקטן מיט פּראָלן פון ראָקאָ, בערלין און רוס'ישע דורך דעם און
יאָקובאָוויטש, מוזיק פון רוס'ישע אַראָנזשירט פון זעלבסט. דע הויפט-דאָרע
ס-טאָ-אָנא יאָקובאוויטש.

שבת נאכמ. און אין אָווענד ווערט נישט געשפילט

זונטאג, דעם 6. נאָו. 9 אין אָווענד צום 3-טען מאל:

דער רבי'ס האט געהייסן פרעהליך זיין

מאנטיאג, דעם 7. נאָוועמבער, 9 אין אָווענד

נרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50 זל.

דאס רחופה-קלייד

יעצטס בילד אין 3 אקטן מיט וואונדערפולע שטיק פון סטאל, רוס'ישע דורך דעם
יאָקובאוויטש, הויפט-דאָרע: א-יאָקובאוויטש; סטאלאן-ה. יאָקובאוויטש

ס'נעמען אַנטויל פּרודיען: בעזמאן, זעוויקא, מאַכאַראָוסקא, פאַדערמאַן,
מענער: אַריעל, אייזענבערג, בירנבוים, פאַלדירסקי, האַמבורגער, מאַכאַ-
ראָוסקא, ניייהויז, פאַריזאַנסקי, צווייליך. מוזיקאַלישע לייטונג: ג. זעלמאַן.
אַדמיניסטראַטאָר: א. בעזמאַן. ביהנע-לייטער: מאַכאַראָאוויטש.
בילעטען צו בעקומען אין קאָסט פון פּילהאַרמאָניע-זאַל.

אָנאַנס! אין פּאַרבערייטונג מאַל-דאָלד, מאַשקע ווערט אַפּלע

דער קאמף אין גריכען-לאנד

צווישן דער קאאליציע-ריכטונג און דער דיכטאטארישער ריכטונג

פערזענלעכע זינטאג איז אין אטען פארגעקומען א'אטענטאט אויפ'ן גריכ-שן מלוכה-פרעזידענט קאנדוריאטיס, בעת וועלכען דער מלוכה-פרעזידענט איז פערואונדעט געווארען. הגם דער אנפא-לער איז געקאפט געווארען, ווערען דאך געמאכט פערשידענע השערות וועגען דעם, פון וועלכע זייט דער אטענטאט איז ארגאניזירט געווארען און צוליב וועלכע צוועקען. א טייל צייטונגען הא-בען גלייך אינ'ם אטענטאט געזעהן א'א-ארבייט פון די קאמוניסטען, וועלכע ווי-

לען דורך פערשידענע אטענטאטען ארויס-רופען א צורודערוג און א רעוואלוציע אויפ'ן באלקאן, די דאזיגע השערה איז אבער נאר לפנים און קיינער פערטיי-דיגט זי נישט עקסנאט'דיג. מ'פערגלייכט דעם אטענטאט מיט דעם אנפאל אויפ'ן סערבישען גענעראל קאוואטשעוויטש אין מוקדען, מיט'ן ענדעקען א פערשווערונג געגען דער בולגארישער רעגירונג.

אין דער אמת'ן אבער איז דער אטענ-טאט אויסגעפיהרט געווארען דורך די גריכישע מאנארכיסטען אונטער דער א'א-פיהרונג פון סטאדאריס, די מאנא-כיסטען זענען איצט די שטארקסטע גע-נער פון דער גריכישער רעגירונג און האלטען, אז דער פרעז. קאנדוריאטיס איז דער אמת'ער שולדיגער אין דער מפלה און ארעסט פון דעם געוועזענעם דיקטאטאר פאנאגאס.

די סיבה, פארוואס דער אטענטאט איז אויסגעפיהרט געווארען גראד איצט איז אויך קלאר. פאנאגאס אנהענגער האבען נישט געקענט לענגער ווארטען די איינציגע גריכישע רעגירונג האט בל-שלאסען צו ענדיגען מיט דער בילדער שטעלונג אין דער פראגע פון פראצעס געגען דעם געוועזענעם דיקטאטאר פאנ-גאס און דער גריכישער פארלאמענט, וועלכער איז צוזאמענגערופען געווארען אויפ'ן 15טן נאוועמבער האט דעם ענין געדארפט דעצידירען.

די גריכישע רעגירונג איז געצוואונ-גען געווען צו דעם דאזיגען בעשלוס צוליב דער פערשטארקטער אגיאציע פון די פאנאגאליסטען. פאנאגאס אנהער גער האבען זיך געזעצט דערמיט, אז די גריכישע קאאליציע-רעגירונג וועט זיך נישט קענען קיין עצה-געבען מיט דער עקאנאמישער ווייטשטאפט אין לאנד און האבען נאך אלץ געהאפט, אז זיי וועלען צוריקקומען צו דער מאכט, זיי קומט אבער אויס צו לאנד צו ווארטען, און האבען אנגעהויבען א פערשטארקטע אקציע געגען דער רעגירונג. אין גריכ-שן מיליטער זענען כסדר פערשפרייט געווארען מאניפעסטען פון דיקטאטאר פאנאגאס. ס'איז געשאפען געווארען א ספעציעלע מאנארכיסטישע מיליטער-ליגע. פאנאגאס איז ערקלערט געווא-רען אלס דיקטאטאר און ס'איז שוין אנגעמערקט געווארען א פערזאן אלס פרעמיער-מיניסטער.

מיט די לעצטע וואכען איז אויך ענט-דעקט געווארען א גוט-ארגאניזירטע פער-שווערונג אין וועלכער ס'האבען אנטטיי-גענימען פאנאגאליסטישע פלאט-אפיצירען, און וועלכע האט געהאט פאר א ציל צו בעפרייען דעם דיקטאטאר פאנאגאס, וועלכער געפינט זיך נאך איצט ארע-אויפ'ן אינזעל איטעזעס. די פערשווע-רונג איז ענטדעקט געווארען און די רעגירונג האט אנגענומען שטרענגע מיט-לען געגען די פאנאגאליסטישע אפיצירען, ארויסווארענדיג זיי פון מיליטער. דע-ריבער האט די גריכישע רעגירונג אויך אנגענומען א בעשלוס צו שטעלען, וואס שנעלער פאנאגאס'ן פאר א געריכט.

די דאזיגע רעפערענס האבען שטארק אויפגערעגט די גריכישע מאנארכיסטען; זיי האבען דעריבער בעשלאסען צו בע-זייניגען דעם געזעצטן שולדיגער אין פאנאגאס מפלה, און האבען ארגאני-זירט דעם אטענטאט אויך דעם פרעז-דענט קאנדוריאטיס. דער אטענטאט איז נישט געלונגען, אבער ער איז געווען א צייכען פון א'א-הויב פון א שווערען אינערליכען קאמף צווישען די אנהענגער פון דער קאאלי-ציע-רעגירונג און גריכענלאנד. און די פערטיידיגער פון דער דיקטאטאר און דעם געוועזענעם גריכישען דיקטאטאר, גענעראל פאנאגאס.

דער פערביטער יוד

(צום טויט פון מאקסימיליאן הארדען)

וועלטיגען לויט זיין פערלאנג און וואונט-זיינע אכזריות איז איהם א שפיין, זיין נאכהגעפיהל קען נישט קיינע גרעניצען-ער דעקט אויף מיט א'אונברחמנות'די-גען געפיהל פון זעלבסטצופרידענקייט די שטענדיכע רגילות, די קראנקהאפטע מנהגים און די אונגארמאלע לעבענס-אופנים פון די ביוראקראטישע מאכט-האבער, דער אלעמעכטיגער פירשט איי-לעבבורג ווערט מיט שטורם אראפגע-שליידערט פון זיין כסא-הכבוד. ביי א פראצעס, וואס עס רודערט אויף גאנץ דייטשלאנד, ווערט פעסטגעשטעלט די פערלאנגענקייט פון זיינע נאטור-מנהגים, און נאך זיין פלומר'שטע „קראנקהייט" ראטעוועט איהם פון דער פינסטערער תפיסה.

אויך דער אדמיראל האלשטיין איז קאמפאראטיט, אויך ער מוז פערשוויי-דען פון דער פאליטישער ביהגע. אזוי הרגעט דער פערביטער יוד די קליינטשינקע יורשים פון זיין גרויסען גויאישען רבי'ן. און די פאנאטישע נאמה-דורשטיקייט פון זיין רוצחשי-ליטערארי-שער פען איז בערהויגט און איינגעשטירט.

אויך א קורצער צייט ווערט הארדען דער בעליזען פון דעם רעוויזאניסטי-שען פליגלעל פון דער סאציאל-דעמא-קראטיע, וועלכער שפראצט ארויס מיט בערנשטיין, וואלמאר און דאוויד. ער וויל דער'הרג'ענען די אלטע אומדאנק-סאלע גווארדיע פון בעבעל, קויטסקי און מערינג. אבער אויך דעם דרעווע-נער ארטייטאג קריגט ער פון בעבעל א טיט-קלאפ, און זיינע רעוויזאניסטישע פריינד, ווי היינע, זידעקס, פראנק און ברוין האבען נישט דעם מוט איהם צו פערטיידיגען. הארדען איז ווידער מלא חמה, אנגעלאדען מיט גיפט און גאל, אין זיין „צוקונפט" שיט ער שוועבעל און פלך אויף די רעוויזאניסטישע פחדנים און בוגדים.

אין וועלט קריג מארשירט הארדען צו-זאמען מיט ערצערנער, ער האט קיין מורא נישט צו בעצייכענען די דייטשע הערשענדיגע ביוראקראטיע אלס די סיבה פון דער וועלט-שריפה. ער האט דעם העלדישען מוט פאראויסצוואנגען דייטש-לאנדס מפלה, בשעת דאס גאנצע לאנד איז פער'שיפארט פון דייטשע נאחזונות, העראאיונים און אין בלוט-געבוירענעם שאוויניזם.

די נאציאנאליסטען זענען זיך אן איהם

האבען געהאט א שטארקע פעולה, האט געשאפען א'אנגעשטרענגטע אטמאספ-רע אין די פאליטישע און קייזערליך-פירשטליכע סאלאנס. נייע קלייניקע שטערענס, ווי איילענבורג, מאלסקע און האלשטיין, האבען אויסגעשפרייט זיי-רע דינע פליגלען. זיי האבען געפרובט עקספלאטירען דעם פאליטיש-אומרייען שכל און דעם סאציאל-אומבעשטימטען פראגן פון יונגען קייזער ווילהעלם און האבען געשפונען א טרעפ פאר זייער אייגענער גדולה און ממשלה. אין זיין פער'תומ'טקייט און פערזאנל'דיגען פעס האט ביסמארק זיך דערנעהנטערט צו דעם פייערדיגען, יונגען הארדען. דערנעהן פאר זיך א נייע וועלט פאר זיין ערגיציגער תאוה צו מאכט און השפעה, האבען זיך אויפגעפופעט נייע הארדענען. הארדען איז געווארען דער פאראווארטלעכער פלי-זין פון ביסמארקס מונות. פאר הארדען ענטפאלקט זיך דער פינטערער געסט פון אומעטישע און אומעסטעמישע אינטריגע-רגילות און לע-בענס-דעמאגאגאליזאציע, וואס איז פאר-באקאנערט אין היכל פון די גאט-גע-זאלטע דייטשע מלכים. הארדען קעמפט געגען די נייע מיט סירכות-בעדעקטע שטערן פון דעם קייזערליכען הויף. עס העלפט נישט, דער אייזערנער ביסמארק מוז פאלען, און אין הארדען צינדט זיך אן א פלאמענדיקער געפיהל פון נאמה און שנאה.

יאהרען פערנעהען. די מאכט פון קיי-זער ווילהעלם גלאנצט און שטרעהלט איבער דער גאנצער מדינה. ביסמארק ליגט שוין אין קבר, און פון זיין רייכער ירושה בויען זיינע אפאליגע שונאים און פערפאלגער פאר זיך קאריערעס און פאטאצען. הארדען פופט און שארפט זיין שווערד. ער שרייבט נישט מעהר מיט קיין געוועהנליכער פען. יעדעס ווארט איז ביי איהם ביטערקייט. שנאה און פייערדיגער קאמפס-טעמפערעמענט. זיין גאנצע פערזענליכקייט גיסט ער צוויין אין זיינע מאמוים אין דער „צו-קונפט", וואו ער קען הערשען און גע-

הארדען איז א היסטארישע תקופה פונ'ם ליטעראריש-גייסטיגען און פאלי-טישען לעבען אין דייטשלאנד.

א קנזיל פון ליטערארישע און פאלי-טיש-געזעלשאפטליכע געשעהענישען פון א בלוטיגען סאציאל-מלוכה'שען געראנ-געל און פון דער פרייסישער אריסטא-קראטישער געפליט-צייט און גסיסה. הארדען געהערט אהן ספק צו די שטארקסטע ליטעראריש-פופליציסטישע פערזענליכקייטען ער האט זיין אייגע-נעם דייטשען סטיל און האט ארום זיין „צוקונפט" גרופירט פיל יונגע טאלאנט-פולע כוחות. זיין זשורנאל איז געווען א מין פרייער סאלאן פאר אלע שריי-בער און פאליטיקער, וועלכע האבען אין הארדען געזעהן דעם גרויסען רבי'ן, דעם ליידענשאפטליך-קעמפענדען לערער. דער גרויסער פופליציסט הארדען, דער אייגענאטריגער ליטערארישער סטי-ליסט איז אבער נאך געווען א טפל, א צוגאב, א פלי זין פאר פאליטישע מונות, פאר הערשענדיגע אמביציעס, א קאמפס-מיטעל געגען זיינע שונאים פון געוויסע ליטערארישע חדרים און פון די הויכע פאלאצען און קייזערליך-בארגאנישע אינ-טריאנטען.

זיין טאטע, וויטקאווסקי, איז געווען א ליבעראל-דעמאקראטישע פיגור און האט גע'שמ'ט אין די ערשטע יאהרען פון יונגען דייטשען ליבעראליזם. ער איז געווען א פריינט פון בעבעל און הויסמאן. א יוד איז ער געווען נאך לפנים, נאך לויט דער טראדיציע און נאך פאר דעם שטעקערשען אנטיסעמי-טיזם. זיין זון, וויטקאווסקי - הארדען, האט קיין יודישקייט פון איהם נישט גע'רש'ענט. ער האט זיך שוין אין זיין ערשטער יונגענט גע'שמד'ט, פדי לייכ-טער און פרייער זיך אריינצוורייסען העצה'דיג אינ'ם רייכסטען און מעכטיג-סטען רשות פון די רעגירענדיגע פירש-טען און גראפען.

עס איז געווען דער בין-השמשות פון דער העלדישער ביסמארק-תקופה, די לעצטע יאהרען פון דעם אלטען דיי-טשען קייזער, די רכילות און אינטרי-געס געגען אלטען אייזערנעם קאנצלער

פראנקרייך און ענגלאנד

ערב פארלאמענט - וואהלען און פאליטישע ענדערונגען

דער אנהויב פון דער שלאכט איז שוין פארגעקומען אין דער בודזשעט-קאמיסיע. פאנאקארע נעהמט נישט אן קיין שום אויסגעסערונגען, און דראהט יעדעס מאל, ווען ס'קומט צו א קאנ-פליקט, צו שטעלען די פראגע וועגען צוטרוי. דער אויסגאנג פונ'ם איצטיגען קאמף וועט דעצידירט ווערען אויף דעם צוזאמענפאל פון ראדיקאלען, וואס קומט איצט פאר אין באדרא. זיינע בעשלוסען וועלען זיין דעצידירענד פאר'ן גאנצן פון דעם אינערליכען פאליטישען לעבען אין פראנקרייך.

אויב די פארלאמענט-וואהלען אין פראנקרייך וועלען געהן אונטער די לא-זונגען פון דער אינערליכער פאליטיק, גרייטען זיך די ענגלישע פאליטיקער צו א קאמפאניע מיט לאזונגען פון אויסער-ליכער פאליטיק.

לאיד דזשארזש, וועלכער רעכענט זיך אלס קאנדידאט אויף א פרעמיער, נאך די נייע וואהלען אין ענגלאנד, האט איצט אין דער לאנדאנער געזעלשאפט „פריינד פון דער פעלקער ליגע" געהא-טען א רעדע. ער האט זיך ארויסגעזאגט פאר דער ענטוואפונג און אויסגעפיהרט, אז אויב אייראפע וועט אויף דעם נישט איינגעהן, שטעהט איהר פאר א נייער קריג אין דער גאנצער שטארק. דער ארגאן פון דער ארבייטער-צוקונפט, פא-לעמיווענדיג מיט לאיד-דזשארזש, ווייזט אן, אז אזעלכע רעדעס וואלט ער אייגענשטילן געדארפט האלטען אין 1918, אין ווערסאל (א רמו אויף דעם, וואס ער איז געווען דער הויפט-מחבר פונ'ם

האט בעקומען די רעפוטאציע פונ'ם סאנאטאר. דערביי האט זיך סיי אין פראנקרייך און סיי אין אויסלאנד גע-שאפען אזא שטימונג, אז מיט'ן פאלען פון פאנאקארע וועט אויך אנהויבען פא-לען דער פראנק און דער פרעמיער האט זיך בעמיהט אלעמען נאך צו בעקערפ-טיגען אין דער דאזיגער מיינונג.

ביסלעכעוויי אבער הויבט מען אן גלויבען, אז אויך אהן פאנאקארע וועט דער פראנק איצט בלייבען אין זיין שטאנד און די היינטיגע סעסיע פון פאר-לאמענט וועט טאקי דארפען אפשיגלען צו דער פסקא ווירקט נאך, אדער ער האט זיך שוין אויסגעוועבט.

ס'דערנעהנטערן זיך די וואהלען, און יעדע פאליטישע גרופע וויל האבען איהר מיניסטעריים, בעת די וואהלען וועלען פאקומען, בעמיהען זיך טאקי די לינקע צו בעניינע דעם „קארטעל", וועלכער זאל אויך אדורכפיהרען די נייע וואהלען.

די מלוכה-הכנסות פאר די לעצטע 2 חדשים האבען נישט דערגרייכט די פאר-אויסגעזעהענע בודזשעט - פאזיציעס. פראנקרייך לעבט איצט איבער - ווי אלע לענדער נאך א סטאביליזאציע אנעקאנאמישע דעפרעסיע, אין דעם דא-זיגען צושטאנד וועלען זיכער אויסנוצען פאנאקארע'ס געגנער אויף צוצוברעכען פאנאקארעס אויטאריטעט.

אנהויב נאוועמבער קומט זיך צוזא-מען דער פראנצויזישער פארלאמענט, כדי צו בעטראכטען דעם בודזשעט אויפ'ן יאהר 1928.

די איצטיגע סעסיע פון פארלאמענט וועט דארפען דעצידירען, צי וועט ריי-מאנד פאנאקארע ווייטער בלייבען ביי דער מאכט, צי ער וועט פאלען אינ'ם קאמף מיט דער לינקער קאאליציע, וואס הויבט ביסלעכעוויי אויף דעם קאפ.

ווען צוריק מיט א יאהר האט פו-אנקארע איבערגענומען די מאכט, איז דער פראנק געשטאנען זעהר נידריג - 240 פאר א פונט - און מ'האט גע-ווארט, אז ער וועט ווייטער פאלען, אז אין פראנקרייך וועט זיך באלד אנהויבען א'אינפלאציע מיט אלע איהרע ביי-ערשיינונגען און די פינאנץ-וועלט האט נאך מיטגעווינקט דערצו שפילענדיג אויפ'ן פאלען פונ'ם פראנק.

פאנאקארע'ן האט עס געלונגען צו הויבען דעם פראנק ביי 124 פאר א פונט און סטאביליזירען איהם. אין די לינקע קרייזען האט מען פו-אנקארע'ן שטארק נישט ליב געהאט, אבער קיינעם איז נישט איינגעפאלען איהם צו בעקעמפען, ווייל קיינער האט נישט געוואלט אויף זיך נעהמען די שווערע אונדאנקארע אויפגאבע פון דער פינאנץ - סאנאציע, און פאנאקארע

און די קליינע יורשים פון זיין גרויסען רבי'ן

גוקס נאכ'ן קריג. נישט ווייט פון זיין וואוינונג וויל מען איהם אין א פינצטע-רער נאכט אומברענגען. דער אטענטאט געלינגט נישט. דער מערדער בעקומט א קליינע שטראף און הארדען פערלאזט פער'אושט און צובראכען, אלט און שוואך די גרעניצען פון דייטשלאנד.

פון דער פרעמד דערהויבט ער נאך אייניגע מאל זיין קול. אבער מען הארט זיך מעהר נישט צו צו איהם. אפילו זיי-נע בעסטע אמאליגע פריינד, זיינע איי-גענע חלמידים האבען זיך פון איהם דער-ווייטערט. ער קען גארנישט מעהר גע-בען, און קיינער האט איהם מעהר נישט גלייבט.

זיינע ספרים האבען א חזק דעם לי-טערארישען בעדייט, אויך א גרויסע-ווערט פאר דער פאליטישער און סאציא-לער אפשאצונג פון דער וויכטיגער תקופה פאר דעם קריג. זיינע כאראקטער-בע-שרייבונגען זענען ליטעראריש וואגיג און וועלען געבען א גרויסע מאטעריאל פאר דעם קומענדיגען היסטאריקער.

פון דעם וועלט-יידענטום האט ער גע'רש'ענט זיין שטארקען טעמפער-מענט, זיין בייסענדיגע איראגיע און זיין קאמף פאר אמת און פרייהייט.

אפשר אויך זיין שנאה צו דער הויכער אנטיסעמיטישער ביוראקראטיע פון דער לעצטער תקופה פון פאר דער מלחמה... י. העלמאן.

פון לאטעריע-מארג.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן דערנעהנטערן זיך פון דעם ציהונגס-טערמין, הערשט א גרויסע פעראינטערעסירונג מיט די לא-סען פון דער 1-טער קלאס 16-טער מלוכה לאטעריע. ביי א זעהר בערענצ-טער צאהל לאסען וואקסט כסדר די צאהל פון די קויפער. די נאכפראגע ריכטעט זיך ספעציעל נור צו דער קא-לעקטור פון ס. יאטקא, פיעטריק, 22 און פיעטריק, 66 און דאס צווייט דער ריכטיגער סיבה, ווייל די גרעסטע געווינסען פאלען ווי געוועהנליך אין דער אויבענדערמאנהטער קאלעקטור, ס'איז אויך ווערט אן בעמערקען, אז די קאלאסאלע פרעמיע פון 415,000 זל. אויף נומער 60873 איז אויך גע-פאלען אין דערלעכער קאלעקטור.

ווערסאלער טראקטאט, מיט וועלכען ער אליין איז איצט נישט צופרידען.

די ליבעראלע פארטיי האט פערעפנעט-ליכט א'אפיציעלע רעזאלוציע, אין וועלכער ס'ווערט געדעט וועגען זייערע שטרעבונגען צו שלום און ענטוואפונג, צו אינטערנאציאנאלע אפמאכען וועגען שידס-געריכטען, אבער, אין אלגעמיין איז די רעזאלוציע מעסיגער, ווי די בעקאנטע פאדערונגען פון קאנסערווא-טיווען לארד סעסיל.

אין דער פאלעמיק האט אויך גענומען א ווארט טעמבערלעך, וועלכער פער-טיידיגט זיין אויסער-פאליטיק. ער פא-לעמיוירט מיט לאיד דזשארזש, וועמען ער האט פאר א גוטען ארגאניזאטאר, בעת'ן קריג און שלעכטען פאליטיקער בעת'ן שליסען דעם שלום-טראקטאט.

טעמבערלעך בעהויפטעט ווייטער, אז ענגלאנד קען נישט נעמען אויף זיך קיין פערפליכטונגען צו האלטען ארדנונג אין אייראפע, בפרט ווען ענגלאנד וועט זיך נאך דארפען ענטוואפען.

אנשטאט סעמל'ען איז אלס אויסער-מיניסטער בעשטימט געווארען מאק נעלי, וועלכער האט בעקומען דעם טיטעל לארד.

מאק נעלי איז איינער פון די עלט-סטע אין פעהיגסטע פיהרער פון די קאנסערוואטיסטען, זעהר א טעמפער-מענטפולער מענטש, א ספעציאליסט אין אויסער-פאליטיק, געהערט צום רעכט-סטען פליגלעל פון די קאנסערוואטיסטען. מיט איהם ווערט פערשטארקט טשער-טשיל'ס גרופע פון די אנטי-באלשעווי-קעס אין ענגלישען קאבינעט, און צו-צוזאמענגאנג מיט די איצטיגע בעציי-הונגען צווישען ענגלאנד און סאוויעט-רוסלאנד איז די בעשטימונג זעהר כא-ראקטעריסטיש פאר דער ליניע פון דער פאליטיק, וואס ווערט איצט אנגעצייכענט.

דאס לאדזער יידישע מיידעל אין דער דייטשער אפיציר

געטרעפן. זי האט פערלאנגט, אז ער זאל זי מיטנעמען. ער האט אפילו גע- פרובט זיך וועגען דעם משתדל צו זיין, אבער אהן ערפאלג. דער דאקטאר האט זיך מיט רושען געווענט, איבער געלאזט איהר א גרעסערע סומע און אוועק אויפ'ן פראנט.

באדד נאכ'ן דאקטארס אוועקפאהרען האט דאס שפיטאל-פערזאנאל בפרט די אויפרימערנסטע און שוועסטער אנהייב- בען געגען רושען צו אינטריגירען. עס האט זיי פערדראסען, וואס זי האט פון אנהייבאפאכער אויפרימערן אזוי הויך אוואנסירט. רושע האט געמוזט דורכ- דעם אין קירצן פערלאזען דעם פאסטען און אהיימגעהן צו די עלטערן.

נאכ'ן דאקטארס אוועקפאהרען האט מען פרין אויך בעזייטיגט פון דער קיי- זערליכע קריגס-רויז-שטאף-שטעלע. דאס ביסלע נעלד, וואס דער דאקטאר האט אי- בערגעלאזט האט זיך אויסגעלאזט. עס איז ווייטער געווארען שלעכט. אמערגסטען האט זיך געפילט רושע, ווייל זי האט שוין געשפירט, אז זי ווערט א מוטער... די עלטערן האט זי וועגען איהר אומ- גליק, פערשטייט זיך, נישט דערציילט. איינמאל, ווען די מוטער איז קראנק געווארען און רושע האט געמוזט ברע- גען וואסער, האט זי זיך אויך די גע- פרויענע טרעפן אויסגעגלייטשט מיט'ן עמער וואסער. און געמפלט. עס איז גע- ווארען א רעש אין הויז. די שכנים זע- נען זענען זיך צוזאמענגעלאפן. רושע האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל, די מוטער איז פון בושה געשטארבען און דער פאטער האט רושע'ן ארויסגעטרי- בען, פון שטוב.

ס'האבען זיך גלייך געפונען באר- הערשיגע מענשען, וועלכע האבען רח- מות געקריגען אויפ'ן מעדעל און איהר אנהיימגעווארען „אנאסט" ווי צו שלאפען. (סוף זונטאג) ארגוים.

א מערקווירדיגע געשיכטע וועגען א יודיש מיידעל פון באלזש, אין וועלכער ס'האט זיך פערליבט א דייטשער מיליטערישער דאקטאר. ווי אזוי דאס מיידעל איז געפא- לען אין טיפסטען אפגרינד און איז שפעטער צוריק דערהויבען געווארען א דאנק דער ליבע פונ'ם אפיציר, וועלכע איז געווען שטארקער, ווי דער טויט.

פערזאנלעכע געווארען אין א געגע- נייטיגע הייסע ליבע.

די עלטערן האבען אפילו בעמערקט אז די טאכטער איז עפס צופיל געקנע- פעלט מיט'ן גוי'אישען דאקטאר און נישט קוקענדיג דערויף, וואס זיי האבען פון איהם געהאט זעהר פיל טובות און כמעט די גאנצע פרנסה האבען זיי פונדעסטווע- גען געפאדערט פון רושע, אז זי זאל מיט איהם איבעררייסען די בעזאונגען.

אויך דעם באדען זענען פארגעקומען אפטע קריגערייען צווישן די עלטערן און רושע, פון צייט צו צייט האט זי אויפגעהערט צו קומען אהיים נעכטיגען מיט'ן אויסרייד, אז זי האט א נאכט-די- זשור אין שפיטאל, שפעטער איז זי פער- שוואנדען געווארען פון דער היים אויך גאנצע וואכען. אין אזעלכע פאלען האט זי אהיימגעשיקט א סאניטאר מעלדע, אז זי איז געפאדערט איבערגענומען פערזאנ- דערטע זעלנער פון ערגיץ א פעלד-סא- נארעט. הגם יעדעס מאל האט זי מיט געשיקט א שיינע סומע געלד האט דאך די אויפפירונג פון רושע'ן די עלטערן שטארק געשטערבט.

איינמאל בעמערקט רושע, אז איהר פערעהער איז עפס פערזאנליך אין דע- געווייט. ווען זי האט איהם געפירעט וועגען דער סבה, האט ער איהר מיט געטיילט, אז ער האט בעקומען א בעפעל תיכף צו געהן אויפ'ן פראנט.

רושען האט די ידיעה ווי א דונער

דאקטארס פראטעקציע איז ער צוגע- לאזט געווארען צו האנדלען מיט דער קריגס-רויז-שטאף-שטעלע.

צווישן דעם דאקטאר און רושען האבען זיך איינגעשטעלט גאנץ הארצי- גע בעזיהונגען, הגם ער איז מעהר ווי 2 מאל עלטער געווען פון איהר, פונ- דעסטוועגען איז זייער פריינטשאפט

צום אנדענק פון פערשטארבענעם דירעקטאר טאר שווייצער.

דער צייטווייליגער קאמיטעט פון אבסאלווענטען-קרייז פון דער געוועז- נער פאלקס-שולע „תלמוד-תורה", הומא- ניסטישען גימנאזיום, האנדוירקער-שולע פאדערט אויף אלע אבסאלווענטען און געוועזענע שילער פון די אויבענדער- מאהנטע לעהראנשטאלטען פון יאהר 1897 ביז 1927 איינשליסליך צו קומען אויך דער ארגאניזאציע-אנס-פערזאנלעכע שטארבענעם דירעקטאר א. שווייצער ז"ל.

די פערזאנלעכע וועט פארגומען אין לאקאל פון דער שול פאמארקט 46/48, זונטאג דעם 6 נאוועמבער 7 און 7.

קאמיטעט:

יהודה פוקס, רוסאק, מעלדער, שטעטשניסקי און הערשקאוויטש.

געברענגט איהר פון אלעם גוטען, און- טערשטיצט איהרע עלטערן, געהיילט זיך איהר פאטער און מיט אלע כוחות אויך בעמיהט ביידען צו שטעלען אויף די פיס. א דאנק דער אויסערגעווענה- ליכער פפלעגע איז רושע שנעל גע- וונט געווארען און צוריק געגאנגען אין שפיטאל ארבייטען אבער שוין נישט אויפ'ן פריהערדיגען פאסטען אלס אויפ- רויפערין.

דורכ'ן דאקטארס פראטעקציע ביים הויפט-דאקטאר און קאמנדאנט פון שפיטאל איז רושע בעשטימט געווארען אלס הויפט-שוועסטער.

צו איהר דיספאזיציע האט מען אפ- געגעבען א ספעציעל קאמפארט-אייגע- נעמט צימער מיט אלע בעקוועמליכ- קייטען, געהעכערט איהר פילפאכדיג די גאנצע און אויך איהר דערלייבט אומבעגרעניצט זיך צו בענוצען מיט דער קאסינא.

דער דאקטאר האט שוין געזאגט, אז זי זאל זיך נישט איבערארבייטען און זי האט טאקע דערפאר נישט מעהר גע- ארבייט, ווי נאר אייניגע שעה אין טאג. כמעט יעדען אונטען האט זי דער דאקטאר פערזענלעך אין טעאטער, קי- נא, אפיצירען-קלוב אדער אויך אנא- דער פערזאנלעכע. נאכדעם האט ער זי יעדעס מאל אין א מיליטערישען אויטא- בעגלייט אהיים.

די פאמיליע האט אנגעהויבען איי- ציגווייז צו קומען צו זיך. דער פאטער איז געוונט געווארען אין א דאנק דעם

אין באלוטער שטובען

ביי-רל. ד פון נויט איז ערענד א.

א געדערהטע, האלצערנע טרעפ מיט גרויסע לעכער, ווי מגוש'דיג-ארויסגע- זעצטע אויגען פון א צעטראגענע בהמה... די טרעפ טרעשטעט און זיפצט און- טער דער משא פון לאנגע און פער- פולטע יאהרען... און שאקעלט זיך, בעט מיט תחנונים:

— זאכטע, זאכטע, פריץ, נישט טרעט אזוי שארף, אזוי פערביסען — שאנע- וועט אנאלטע זיגנה...

אז די טרעפן פערענדיגען זיך — כאפט ארום א פינטערניש מיט א רומ- פיג-פילדען ריז, ווי עפעס א חיה, וואס וויל זיך נוקם זיין פארדעם, וואס מ'האט איהר רוח געשטערט, וואלט אריינגע- שטעקט אין גרגרת טיף שערפע גע- געל און געווארען. און די אויגען קרי- כען פון קאפ ארויס און בויערען זיך אריין אין דער עפוש'דיגער פינטער- ניש: „כאטש א שטראל, אנהייבנדיגער א טראפען שוין צו דערטאפען..."

די הענד טאפען ווענד, פייכטע ווענד, א פערשוויצטע טיר, א שווייטע קלא- קע, א סקרע — א פארע שלאגט אקע- גען און נורעט זיך אריין אין די טא- שען, אונטערן קאלנער און קיצעלט דעם קערפער מיט פייכטע לאפעס. אי- בער די אויגען ציהט זיך אריבער א פערנעפלעט הייטעל און קוים, וואס זיי בעמערקען:

ביי א באליע שטעהט א באאריסט, האלט נאקעטע ארענע און רייכט עקשנות'דיג א שווארץ-שווייטע העמד אויף דעם צעבראכענעם וואש-ברעטע- און אויף דעם ליימענעם עקעל, ווי א הארב אויסגעוואקסען אין מיטען דער שטוב, קאכען זיך צוויי גרויסע טעפ מיט בעפעכעס פון אלע ציכען, וואס בלע- לען זיך רוגה'דיג און רופען פון זיך ארויס די ווארעם-שטינקענדע פארע.

אין דער פאמיליע-פ. זענען, קיינמאל קיין גרויסע נגידים נישט געווען.

פריץ פ. האט זיך בעשעפטיגט איי- גענליך מיט מעקלעריי הויפטוועכליך צווישען ברושעווינער שניידער-מאגא- נערען און זייערע רוסישע אפנעמער. פון צייט צו צייט האט ער אליין גע- נומען א טראנספארט סחורה און אויך אייגענעם חשבון אוועקגעשיקט צו זיינע בעקאנטע סוחרים אין די פערווארפע- טע ווינקעלעך פון דער אומענדליכער רוסישער מדינה. דערפון האט פריץ פ. געצויגען גאנץ ברוח'דיג פרנסה און גע- געבען זיינע קינדער אנאנסטענדיגע ערציהונג.

מיט'ן אויסברוך פון דער מלחמה, ווען פילדען איז אפגעשניטען געווארען פון רוסלאנד, האט פריץ פ. אויפגעהערט צו פערדינען. דאס ביסלע געלד, וואס ער האט זיך געהאט אין משך פון לאנג- יאהרען אפגעשפארט און וואס איז אייגענליך בעשטימט געווארען אויף א נדן פאר זיין עלטסטער טאכטער, איז אין קירצן אויסגערוגען געווארען.

אז דאס בארע געלט האט זיך אויס- געלאזט, האט מען זיך גענומען צו די מעהר-ווערטע שטוב-זאכען און מלבושים ס'האט נישט לאנג געדויערט און אין דער אמאל בעשיידען-בעמבעלעטע און ציכטיגע דירה אויף ברושעווינער גאס זענען נישט מעהר איבערגעבליבען, ווי אייניגע אלטע צופראכענע גראטעס. הוי- גער און קעלט זענען געווארען גאנץ אפט געסט אין דער משפחה. פריץ אליין איז שווער קראנק געווארען און ס'איז נישט געווען מיט וואס איהם צו ראטעווען.

די שרעקליכע נויט און ביטערע פער- צווייפונג האט די עלטסטע טאכטער רושע ארויסגעטריבען פון שטוב. זי האט אנגעהויבען צו זוכען עפס צו פערדינען בכדי צו העלפען דעם טויט- קראנקען פאטער און פערהונגערטע מו- טער און בני בית.

לאנג האט זי זיך ארומגעבלאנקעט איבערען שטאט, גענישטערט אומעס-טום, אבער אין ערגיץ נישט געפונען קיין שום פאסיגע און אפילו אויך נישט אומ- פאסיגע ארבייט, ווען זי האט געהא- טען שוין ביים צוריקקעהרען זיך אהיים מיט גארנישט, נאך א גאנצען טאג ארום- לויפען, אנהייבנדיגערטע און אויס- געפארירענע, — טרעפט זי פולצלינג אן- אלטע בעקאנטע שול-קאלעזשאנקע. פון דער דאזיגער קאלעזשאנקע האט זיך רושע דערוואוסט, אז ערגיץ אין א דייטשען מיליטערישען לאזארעט זענען נויטיג אייניגע אויפרימערנסטע.

רושע איז באדד אוועק אויפ'ן אן- געוויזענעם אדרעס און הגם די ארבייט איז געווען א זעהר שווערע און די בע- דינגונגען אויך נישט קיין איבעריגע- קוועמע, האט זי פונדעסטוועגען דעם פאסטען מיט גרויס פרייד אנגענומען.

פון גאנץ פריה ביז שפעט אין אונטען האט זי אין שפיטאל אויסגעפיהרט א שווערסטע ארבייט. אהיימגייענדיג א מידע און אויסגעמאטערט, האט זי דער מוטער יעדען טאג דערלאנגט איהר קארגען טאג-לויף צוזאמען מיט א לעפע בריוט. וואס זי האט בעקומען אין שפיטאל.

לאנג האט אבער אויך דאס „גליק" נישט געדויערט. רושע איז פון דער שווערער האראוואניע קראנק געווארען און האט זיך אויך געמוזט אוועקלעגען אין בעט.

אלס אנגעשטעלטער פון שפיטאל האט מען איהר אראפגעשיקט א דאקטאר, געגעבען איהר אלע נויטיגע הייל-מיט- לען און אפילו ווייטער אויסגעצאהלט דעם קארגען-לויף. אויך דעם דייטשען דאקטאר האט רושע געמאכט א זעהר סימפאטישען איינדרוק. איבעריגענס איז זי געווען זעהר יונג, גראציעז, שעהן און אינטעליגענט. אפשר צוליב דעם האט זי דער דאקטאר טעגליך בעזוכט,

נישט געהאט און בלאטעס זענען געווען אין גאס און דאס קליינע גליקעלע האט אין שטוב נישט געקענט איינזיצען, האט עס זיך ארויסגעווארט אויפ'ן גאס און צוריקגעקומען מיט אהויכען הוסט. איז מענדיל דער טאטע אגאנצען טאג אויפ'ן בעט געוועסען און די פערזאנלעכע הענד האבען געגלעט די זיידענע הע- רעדען פון קליינעם גליקעלע און פאר- נאכט האט מענדיל דער טאטע א קישען פון בעט ארויסגענומען, צוועקגעגאנגען אין גאס און צוריקגעקומען מיט צוויי פלעשעלעך...

איז דאס קליינע גליקעלע געפגען און ווייטער געהוסט און די באקען הא- בען געפייטערט, האט מענדיל דער טא- טע ווייטער א קישען גענומען און צו- ריקגעקומען מיט נאך קלענערע פלעשע- לעך, ביז עס איז א שווערער וואגען געקומען און א הויכער, ביזער יוד האט דאס שטייפ און געפרייענע גליקעלע הינטער'ן ארעם, ווי א זעקעל מעהל גע- בווען, אריינגעלעגט אין וואגען און ווייט, ווייט דערמיט אוועקגעפאהרען- ס'איז געווען א גליקעלע-נישטא מעהר קיין גליקעלע...

וואלט די מוזה געקענט ריידען, וואלט זי דערזעהלט פון טרויעריגע אויפדער- נאכט'ן, ווען מענדיל איז אין שטוב אריינגעקומען, ווי א פרעמדער, דאס לעמפעלע האט געקאפטשעט און פריידע איז געלעגען אויפ'ן בעט און ארויסגע- גב'פט שטיקער בלוט פון הארץ ארויס און בעהאלטען ס'זאל נאר מענדיל נישט זעהן...

די מוזה וואלט אויך געקאנט דער- צעהלען, ווי נאך פריידעס טויט איז אין דער שטוב גארנישט מעהר געבליבען, ווי א בעט מיט א בארלאך און דער גרי- נער קאסטען אויף די פיר רעדער, וואס פערנעמט דעם סאמאראדנעם אויבענאן אין דעם חשכ'ן שטיבעל אויפ'ן דריטען שטאק — די מוזה איז אבער שטום, ווייל גארנישט דערזעהלען, בלויז די שכנים זיפעצן אפ:

— געווען אפריידעלע מיט אנליקעלע נישטא מעהר קיין פריידעלע און קיין גליקעלע!! — יוסה זעלקאוויטש.

אבער קאכט א קרופניק, אסור, צי איהר וועט דאָרט געפינען כאטש א סמן פון א ביינרעל, א שוועמלע און האט דעם אמח'ן טעם — כ'זאג אייך, פאר'ן מלכות צו שטעלען!!... הע, פופעס, גיט דעם קרופניק, וואס די מאמע קאכט!!... כאפען די „פופעס" ארויס די הענד- לעך פון דער באליע און פאטשען פאר פרייד:

— מאמעלע, ט'קאכען א קרופניק!! און די מאמע, ביי דער באליע, ווייט מיט די נאטע הענד א טרער פון די אויגען: — זיי מיינען ס'איז היינט שבת, ארי- מע שווערלעך, נעבעך...

א גרויסער מוזה מיט א קרופער „שין" אויף די פאפירען אין וועלכע זי איז איינגעוויקעלט, הענגט אויף דער טיר, ווען די מוזה וואלט געהאט א מוילע און געקענט ריידען, וואלט זי דערזעהלט, ווי מענדיל טרעגער קומט ביי נאכט אהיים, ווארט אראפ פון זיך די שטריק, קוקט זיך ארום, כאפט זיך פאר'ן קאפ און וויינט, וויינט ביז ער ווערט אנט- שלאפען, אזוי ווי ער געהט און שטעהט אויף דעם גרינעם ירושה-קאסטען אויף פיר רעדער, וואס פערנעמט דעם גאנ- צען אויבענאן אין דעם פינטערען שטיבעל אויפ'ן דריטען שטאק.

די מוזה וואלט אויך דערזעהלט, ווי מענדיל טרעגער איז אמאל געווען א יונג — אריז, איינען געבען איהם א שווערסטע משאט געטראגען און אונטע- צייט אהיימגעקומען מיט אלעבעלע ווייס ברויט הינטער'ן ארים, אנערויכערטען העריג און אין דער טאש — אטארבע- לע מיט נאשווארג פאר דעם קליינען גליקעלע, וואס האט אנגעזען טאג גע- פישטשעט, ווי א ליב שווערלעלע און האט פון פעהרזאנעוועטען טאטען דעם שווייס פון פנים אוועקגעקישט.

די מוזה וואלט דערזעהלט, ווי אזוי מענדיל, א צעשטראהלטער האט זיך ביים טישלע, געזעצט, געבען איהם — זיין פריידע, א ליכטיג-ציכטיגע טויב און אי- מיטען — אויפ'ן הויכען פענקעלע, דאס קליינע גליקעלע... איז געווען א גליקעלע, איז דאס גלי- קעלע געגאנגען בארפס, קיין שיכלעך

איאהר יודישע ליטעראטור

פון

ש.ניגער

2

וויכטיגע זאכען זענען אויפגעטון גע-
וואָרען אויפ'ן נייעם פעלד פון דער יו-
דישער ליטעראטור-פאלקלאָר און שפראך-
פאָרשונג. עס איז אַרױס פון דרוק דער
ערשטער און צווייטער באַנד פון ז. ריי-
זענ'ס אינגאנצן איבערגעאַרבייטען
„לעקסיקאָן פון דער יודישער ליטערא-
טור, פרעסע פילאָלאָגיע“ (קלעצקין).
אין קיעוו האָט אָנגעהויבן אַרױסצוגע-
(איינמאַל אין צוויי חדשים) אַ ספּעציע-
לער זשורנאַל פאַר פראַקטיש יודיש
שפראַכװיסען — „די יודישע שפראַך“.
אין ניו-יאָרק האָט די אַמעריקאַנער
סעקציע פון דעם יודישען וויסענשאַפֿט-
ליכען אינסטיטוט אָנגעהויבן אַרױסצו-
געבען אַ פּערטעל-יאָהריגען זשורנאַל
פאַר ליטעראַטור-געשיכטע, שפראַכפאָר-
שונג, פאַלקלאָר און ביבליאָגראַפיע —
„פּונקס“ (יודיש-דעצעמבער) איז די טעג-
אַרױס פון דרוק מיט ליטעראַטור-היס-
טאָרישע, פילאָלאָגישע, ביבליאָגראַפיע-
שע און פאַלקלאָריסטישע אַרבייטען פון
ש. ניגער, דר. שאַצקי, דר. וויינרייך,
יצחק ריבקינד, ק. מרמר, מ. שטאַרק-
מאַן, פראַפ. דאָוידזאָן, ג. וויינג, י. ל.
כהן, יודא אַ יאַפּע, דר. ח. ספיוואַק,
ר. גראַנאווסקי, און אַנדערע. די שפראַך-
קאָמיטע ביי דעם וויסרוסלענדישען
אינסטיטוט אין מינסק האָט אַרױסגעגע-
בן „יודישע טערמינאָלאָגיע“ און „מאַ-
טעמאַטישע טערמינאָלאָגיע“, אַ ספּי-
וואַק האָט פערעפּענטליכט אַ יודישע
גראַמאַטיק אין צוויי טייל, און א. זא-
רעצקי — „גרייזען און ספּקוט — קא-
פיטלען סטיליסטישע גראַמאַטיק“ (קול-
טור ליגע, קיעוו). אַ גרויסע זאַמלע-
און-פאַרשונגס-אַרבייט איז אין משך פון
דעם יאָהר אָפּגעטון געוואָרען אין דער
שטיל אין די פילאָלאָגישע סעקציעס פון
דעם וויסרוסלענדישען אינסטיטוט אין
מינסק, פון דעם וויסענשאַפֿטליכען יו-
דישען אינסטיטוט אין ווילנאַ און פון
דער קאַטעדער פאַר יודישער קולטור
ביי דער וויסענשאַפֿטליכער אַקאַדעמיע
אין אַרמאַנע. די רעזולטאַטען פון דער
דאָזיגער אַרבייט ווערען איצט פּער-
פּענטליכט אין די שריפטען, וועלכע די
דערמאָנטע אינסטיטוציעס גרייטען צום
דרוק.

איינער פון די ווערטפולסטע ביי-
טראַנען צו יודישער ליטעראַטור-געשיכ-
טע און ספּעציעל צו דער שלום-עליכע-
פאַרשונג איז דאָס מאָנאָמענטאַלע שלום-
עליכע-בוך, וואָס איז צוגעפּיגעשטעלט
געוואָרען פון י. ד. בערקאוויטש און
איז אַרױס אין ניו-יאָרק באַלד נאַכ'ן
צעהנטען יאָהרצייט נאָך שלום-עליכע'ן.
איינציגע ליטעראַטור-היסטאָרישע,
ביבליאָגראַפישע און פאַלקלאָריסטישע
אַרבייטען זענען אין משך פון דעם
יאָהר געדרוקט געוואָרען אין „צוקונפֿט“
„די רױטע וועלט“, „הצופּה לחכמת
ישראל“, „רשומות“.
ביי אַלע די, וואָס אינטערעסירען
זיך מיט דער פּערגאַנגענהייט פון דער
יודישער ליטעראַטור, וועט זיין זעהר
אַנגעלייגט א. פּרידקינס און ז. ריי-
זענ'ס אויסגאַבע פון א. ב. גאַטלאַ-
בער'ס יודישע ווערק (קלעצקין). גאַט-
לאַבער'ס לידער זענען ביז אַהער גע-
ווען צעוואָרפּען איבער פּערשידענע
אַלטע צייטשריפטען און אפילו די ביכ-
לעך זיינע, אַ חוץ דעם גלגול, זענען
געווען אַ יקר-המצאות. איצט, ווען אַלע
זיינע ווערק זענען אויפגעזאַמלט גע-
וואָרען, איז לייכט זיך צו שאַפּען אַ
פילד פון זיין אַרט אין דער יודישער
ליטעראַטור. ביי דער געלעגעהייט איז
בדאי אַ פּערצייכענען, אַז און דעם

פּערגאַנגענעם יאָהר האָבען אָנגעהוי-
בן צווייטען נייע אויסגאַבען פון די
געזאַמלטע שריפטען פון יעקב דינע-
זאָהן, בעל מחשבות, מאָריס ווינטשעוו-
סקי.
אַבער נישט נאָר די יודישע ליטע-
ראַטור און שפראַך וויסענשאַפֿט האָט
געמאַכט אַ היבשען שריט פאַראַוויס
אין פאַריגען יאָהר. עס איז צוגעקומען
אַ גאַנץ בעדייטענדיגע צאָהל ווערק
אויף אַנדערע געביטען פון דער
וויסענשאַפֿטליכער און פאַפּולער-וויסענ-
שאַפֿטליכער ליטעראַטור, דערהויפּט
אויפ'ן געביט פון דער אַלגעמיינער און
יודישער געשיכטע. אין דעם דאָזיגען
מין ליטעראַטור זענען מיר נאָך אַלץ
זעהר אָפּגעשטאַנען. אַבער מיר זענען
שוין נישט אַזוי אַרים, ווי פריהער. אין
משך פון דעם לעצטען יאָהר (אָדער
אפּשר אַביסעלע פריהער) זענען אַרױס
אַט וואָסערע וויסענשאַפֿטליכע און פא-
פּולער וויסענשאַפֿטליכע ביכער: טוביה
שאַליט: איינשטיינס ספּעציעלע „רעלא-
טיוויטעט-טעאָריע“ (בערלין), מיט אַ
פאַררעדע פון איינשטיינ'ען אַליין; דער
צווייטער באַנד פון ש. דובנאווי'ס „ניי-
עסטע געשיכטע פון דעם יודישען פאָלק“;
דער דריטער באַנד פון הללס ראָגאַנ'ס
„געשיכטע פון די פּעראַייניגטע שטאַ-
טען“ (ניו יאָרק); דר. שיפּערס „קול-
טור געשיכטע פון די יודען אין פּו-
לען“ און ווירטשאַפֿטס-געשיכטע פון די
יודען אין פּוילען“ (פּערלאַנג, בושאַ-
זא, נאָרשע); דר. א. מערסאָנ'ס „טע-
אָריע און פראַקטיק פון אַנאַרכיזם“ (ניו-
יאָרק); דר. ווענד'ס „ישראל'ס אוצרות“
(ניו יאָרק); חיים שוים: „יודישע געשיכ-
טע פאַר שול און פאָלק“, ערשטער טייל
(אויסגאַבע פון אַרבייטער רינג, ניו-
יאָרק); ש. ראָזענפּעלד: „יודישע גע-
שיכטע און מאָנאָגראַפיעס“ (אַרױסגעגע-
בען פון „טאַג“, ניו יאָרק); דר. מאַקס
וויינרייך „שטורמווינט“, בילדער פון
דער יודישער געשיכטע אין 17-טען
יאָהרהונדערט (פּערלאַנג, טאַמאַר, וויל-
נע); דער „יודישער אַרבייטער פּונקס“
(וואָרשע) און די „געשיכטע פון דער
יודישער אַרבייטער בעוועגונג“, וואָס
איז אַרױס אין מאַסקווע.

אַ גרויסע וויסענשאַפֿטליכע, נישט
נאָר דיכטערישע שאַפּונג איז דער
יודישער „תנ"ך פון יאָהאש, וועלכען
מיר האָבען אַנגעוואוינען — די
פיינליכסטע און אומפּערגעסליכסטע
אַבדא פון דעם פּערגאַנגענעם יאָהר!
דער ערשטער טייל פון יהואש'ס תנ"ך —
חומש, אין צוויי בענד — איז אין
אַנהויב פון פאַריגען יאָהר אַרױס פון
דרוק אין אַ פראַכטפולער אויסגאַבע.
און אויב איך האָב אין אַנהויב געזאָגט,
אַז מיט קיין גאָר וויכטיגע היסטאָ-
רישע אויפמאָונגען קען זיך דאָס
לעצטע יאָהר נישט בעריהמען, מוז איך
מאַכען אַנאָיסטאָם פאַר יהואש'ס ניי-
ער תנ"ך איבערזעצונג: דאָס איז אַ
ליטעראַרישע פאַסירונג, וואָס וועט אָן
קיין שום ספּק פּערצייכענען ווערען אין
דער געשיכטע. דער „טאַג“ מעג זיך
איבערנעמען דערמיט, וואָס ער האָט
דעם גרעסטען טייל פון יהואש'ס מאָנא-
מענטאַלען ווערק זוכה געווען צו פּער-
פּענטליכען אויף זיינע עמדהים!
פון די נייע פּעריאָדישע אויסגאַבען
וואָס האָבען אָנגעהויבן אַרױסצוגע-
הן דער גאַנצער וויסענשאַפֿט קומט
איצט פאַר אַ שטילע, אַבער טיפע אי-
בערקערעניש. די סיבה פון דער דאָ-
זיגער וויסענשאַפֿטליכער רעוואָלוציע
זענען די געהיימטפולע שטראַהלען,
וואָס ווערען אָנגערופּען „רענטגען-
שטראַהלען“, דער נאָמען „רענטגען“ איז
זיי געגעבען געוואָרען לכבוד זייער ענט-
דעקער, דעם בעריהמען דייטשען פי-
זיקער ווילהעלם רענטגען, וואָס איז גע-
שטאַרבן מיט פיר יאָהר צוריק, אין
פּעברואַר, 1923, אין מינכען.

די רענטגען-שטראַהלען ווערען גע-
וועהנליך געשאַפּען דורך אַנעלעקטרי-
שען שטראָם, וואָס ווערט דורכגעפיהרט
דורך אַ טובע, וואָס איז אָנגעפיהלט מיט
אַ גאָר שיטערען, דינעם גאַז. זייער
וויכטיגסטע אייגענשאַפֿט בעשטעהט אין
דעם, וואָס זיי זענען אימשטאַנד דורכ-
צוגעהן דורך די מעהרסטע האַרטע מאַ-
טעריאַלען, וואָס קענען נישט דורכגע-
דרונגען ווערען מיט געוועהנליכען ליכט.
ווען אַ רענטגען-שטראַהל געהט דורך
דורך אַזא האַרטען מאַטעריאַל קומט מיט
איהם פאַר איינס פון די דריי: אָדער
ער געהט דורך אין דירעקטער, גלייכער
ליניע, פונקט ווי ער וואָלט גאָר נישט
בעגעגנעט אויף זיין וועג, אָדער ער
ווערט אָפּגעשטופּט פון זיין ריכטונג, צו-
בראַבען, צושפּרייט אין פּערשידענע ריכ-
טונגען, אָדער ער ווערט גאָר איינגע-
שלאָנגען דורכ'ן מאַטעריאַל, אויף וועל-
כען ער שטויסט זיך אָן, אויב מען לאָזט
דורך אַ בערך-שוואַכען רענטגען-שטראַהל
דורך אַ האַנד געהט ער דורך אָהן אַנ-
אַפּשטעל דורך דעם פלייש און ווערט
צושפּרייט דורכ'ן בייין.

די רענטגען-שטראַהלען קענען נישט
געזעהן ווערען פון מענטשליכען אויג,
דאָס וואָס מיר זעהען יא, איז בלויז די

אין תרפ"ו, וויל איך, אַ חוץ די דער-
מאָנטע „יודישע שפראַך“ און „פּונקס“,
— פּערצייכענען די צוויי נומערען פון
דוד בערגעלסאָן „אין שפּאַן“, וועלכע
האָבען אַרױסגערופּען אַ הייסע דיסקו-
סיע וועגען דער בעציהונג פון יודי-
שע שרייבער צו דער רוסישער רע-
וואָלוציע; „שול און לעהרער“ פון דעם
אַל. יודישען לעהרער-פּערבאַנד, און
„שול און היים“ פון דעם אַרבייטער
רינג לעהרער-פּערבאַנד.
פון די פאַסירונגען, אין וועלכע עס
האָט זיך אויסגעדרוקט די עפענטליכע
אַנערקענונג און דער וואַקס פון דעם
פּרעסטיזש פון יודיש און דער יודישער
ליטעראַטור, וויל איך אויסטיילען דריי:
די שטאַרקער געוואָרענע יודישוויזונג-
טענדענץ אין ראַטענפּערבאַנד, דאָס
רעכט, וואָס דער קאַנגרעס פון דעם
אינטערנאַציאָנאַלען פּערבאַנד פון פ. ע.
נ. האָט געגעבען די יודישע שרייבער
צו האָבען זייער אייגענע עקסטרעריטאָר-
יעלע פ. ע. נ. אַרגאַניזאַציע און די
יעהרליכע סובסידיעס, וואָס עס האָבען
בעשטימט פאַר דעם יודישען וויסענ-
שאַפֿטליכען אינסטיטוט די נאָך דאָ גאָר
נישט לאַנג אַסימילאַטאָרישע — קהלה-
פּערוואַלטונגען פון וואָרשע און ווין.
דאָס זענען אַלץ מאָדאַלישע נצחונות
פון דער יודישער שפראַך און ליטערא-
טור-בעוועגונג!
איך האָב נאָך געוואָלט אָפּשטעלען
זיך אויף דער פּעדאַגאָגישער ליטערא-
טור און אויף די פיל פּערשידענע לע-
רען-ביכער, וואָס זענען אַרױס אין לעצ-
טען יאָהר, דערהויפּט אין רוסלאַנד, אין
האָב אויך געוואָלט ריידען וועגען דער

אין תרפ"ו, וויל איך, אַ חוץ די דער-
מאָנטע „יודישע שפראַך“ און „פּונקס“,
— פּערצייכענען די צוויי נומערען פון
דוד בערגעלסאָן „אין שפּאַן“, וועלכע
האָבען אַרױסגערופּען אַ הייסע דיסקו-
סיע וועגען דער בעציהונג פון יודי-
שע שרייבער צו דער רוסישער רע-
וואָלוציע; „שול און לעהרער“ פון דעם
אַל. יודישען לעהרער-פּערבאַנד, און
„שול און היים“ פון דעם אַרבייטער
רינג לעהרער-פּערבאַנד.

גרעסטער וויסענשאפטליכער וואונדער

די נייע אנווענדונג פון רענטגען-שטראהלען

פון דר. ב. שטיינפעלד

מאָשינען-פאַבריקען ווערען איצט איי-
געריכטעט רענטגען-לאַבאָראַטאָריעס, וואו
עס ווערען אונטערזוכט טיילען פון בע-
זונדערס וויכטיגע מאָשינען פריהער ווי
זיי ווערען ענדגילטיג צוגעפּיגעשטעלט
און אַרױסגעגעבען צו די בעשטעלער.
עס איז אַבער קלאָר, אַז פיר, אַ
שטראַהל וואָס קענען דורכגעהן דורך
שטאַהל, וואו ער זיין פיל, פיל שטאַר-
קער, איידער די רענטגען-שטראַהלען,
וואָס ווערען בענוצט אין דער מעדי-
צין, און אַזוי איז דאָס טאַק, אין רענט-
גענס צייטען האָט מען נישט געקענט
בענוצען קיין צו הילכע עלעקטרישע
שפּאַננונגען. אַ שפּאַננונג פון צעהן טוי-
זענד וואָלט איז געווען דער מאַקסימום.
איצט ווערען אַבער בענוצט שפּאַננונגען
פון 300 טויזענד וואָלטס און מעהר.
די רענטגען-שטראַהלען, וואָס ווערען
אַרױסגערופּען דורך זייער דורכגאַנג אי-
בער די לאַפּט-ליידיגע רעהרען זענען
אַזוי שטאַרק, אַז זיי דרינגען דורך אַ
שטאַהל-פּלאַטע פון פיר צאָל דיק.
יעדעס שטיקעל מאַטעריאַל — צי איי-
זען, צי וואַסער אָדער וועלכער עס איז
גאַז, בעשטעהט פון איינצעלנע קליינע
שטיקעלעך, אַטאָמען. די אַטאָמען ווע-
רען אין אייניגע שטאַפּען קאָמבינירט
צוזאַמען אין מאַלעקולען. די דאָזיגע
אַטאָמען זענען אַזוי קליין, אַז זיי קענען
נישט געזעהן ווערען אפילו מיט'ן
שטאַרקסטען פּערגרעספּערונגס-גלאַז. איין
שפיץ פון אַ נאָדעל ווערט צוגעפּיגע-
שטעלט פון עלטליכע ביליאָן אַזעלכע
אַטאָמען.
און אַט די דאָזיגע אונענדליכע קליי-
נע אַטאָמען ווערען איצט געזעהן מיט
דער הילף פון די רענטגען-שטראַהלען!
אַט דאָס איז דער גרעסטער וואונדער

די רענטגען-שטראַהלען זענען געגען
דעם אַ ראַדיאָקאַלע רפואה. אין גרויסע

(ענדע זעה 9 טע וויט)

(1) זעה אויך „נייער פאליקסלאם“ נ' 246

קאז מען אייביג בלייבען יונג?

פון דר. יוסף טענענבוים

חסידים און זייערע נענער, עס איז קיין צווייפלע נישט, אז די געשלעכטס-דרייען שפילען א גרויסע ראלע, און אינאיינעם מיט די אנדערע זענען זיי די מאַטאָרען פון דער מענשליכער מאַ-שין. עס איז אויך וואַרשיינליך, אז דאָ ליגט דער סוד פונ'ם גאנצען פערזען-קעלטען פראָבלעם פון יוגענט און אַלט-קייט, און באמת דערגרייכט מען מיט ביידע מעטאָדען אַ געוויסע בעסערונג פון די אַלטקייט-סימפטאָמען. אָבער די מעטאָדען מוזען נאָך ווייטער אי טעאָ-רעטיש, אי פראַקטיש אונטערגרייכט דער-פיהלען די האַפנונגען, וועלכע מען האָט אויף זיי געלעגט.

דער מענשליכער גייסט דראַפּעט זיך אויף דעם לעבענס-לייטער אַלץ העכער און העכער, וועט ער אַמאָל דערגריי-כען דעם העכסטען ציל, וואָס ענטשיי-דעט איהרע לעבען און טויט, יוגענט און אַלטקייט?

דער מענשליכער גייסט איז אומ-שטערבליך אין זיין אייגענע פארשטיי-צום ערשטען קומט דער חלום און דער-נאָך די ווירקליכקייט.

גרעסטער וויסענשאפט-ליכער וואונדער

(גרינד פון 7-טע זייט)

פון דער מאָדערנער וויסענשאפט, וואָס עפענט פאר איהר אונגעוויינלעכע פער-ספעקטיווען, וועגן וועלכע מען האָט ביז אַהער אפילו נישט געקענט טרויערן, ווייל דעם מאַמענט, ווען מען קען "זעהען" די אַטאָמען פון פערשידענע כעמישע שטאָפען, האָט מען דאָ אַ פאַרשטענדליכע בעגריף וועגן דער אי-דעריכער קאנסטרוקציע פון פערשידע-נע מאַטעריעלען און מען קען צוגויפ-שטעלען פון זיי אַזעלכע קאָמבינאַציעס, וואָס זענען ביז אַהער געווען ממש פאַ-טאָטיש.

אַט ווייסען מיר, אז אַ דימענט איז האַרט, זעהר האַרט, מיט אַ שפיץ-די-מענט שניידט דער גלעזער גלאָז, בעת ער וואַלט נישט איממער געווען דאָס צו מאַכען מיט'ן בעסטען שטיקלע שטאָל. מיר ווייסען אויך, אז גראַפֿיט איז ווייך, אז מיט בלייזשטיפּט וואָס ווערט פון איהם צונויפגעשטעלט, שרייבט זיך זעהר גרינג אויפ'ן פאַפּיר.

פון דער אנדערער זייט, ווייסען מיר, אז סיי דימענט און סיי גראַפֿיט זענען כעמיש נישט מעהר ווי שטיקלעך קויה-לעך, וואָס האָבען דורכגעמאַכט בעזונ-דערט וואַנדלונגען. מיר ווייסען, אז איין סאָרט קויהלעך איז אונגעוויינלעך האַרט, זעלטען און ווערטפּול. דער אנדערער איז פיל ווייכער, אָפטער און ביליגער. פּרעט זיך - פאַרוואָס איז דימענט האַרט און גראַפֿיט ווייך? מיט וואָס אונ-טערשיידען זיי זיך מיט זייער בוי?

די וויסענשאפטלעך האָט אויף דער פרא-גע ביז אַהער קיין ענטפער נישט געהאַט. ערשט די רענטגען-שטראַהלען האָבען אויף דעם געגעבען אַנענטפער. מיט זייער הילף האָט די וויסענשאפט זיך דערוואוסט, ווי אַזוי זענען די אַטאָמען פערטיילט אינ'ם שטאָף. זי האָט אויס-געפונען, אז אין דימענט איז יעדער אַטאָם געלעגען פונקט אויפ'ן געוויסע-צענטער פון אנדערע פיר אַטאָמען, ד.ה. פונקט אין גלייכער ענטפערונג פון זיי אַלעמען. אין גראַפֿיט אָבער זענען די אַטאָמען פינאנדערגעטיילט אין זעקס-עקיקע לאַנגע קלאַנגען, וואָס האָבען נישט קיין פעסטען אָנהאַלט. דעריבער טיילען זיך אַפּ אַזוי גרינג שטיקלעך פון אַ בלייפּדער, און דעריבער קען מען שרייבען מיט אַ בליי און מען קען דאָס נישט טון מיט אַ דימענט.

אייגענטליך, ווען מיר רעדען דאָ ווע-גען "זעהען", דאַרף דאָס נישט פער-שטאַנען ווערען בוכשטעבליך, אין דער אמת'ען ווערען די אַטאָמען נישט גע-זעהן אפילו דורך די רענטגען-שטרא-הלעך. מען זעהט אָבער די אַפּשפּירגלונגען פון די שטראַהלעך, וואָס געהערן דורך די אַטאָמען און צווישען זיי און מען בעקומט דורך דעם אַ בעגריף ווע-גען דער, ווי זיי זענען פּונאנדערגע-טיילט אין מיטען פונ'ם שטאָף.

מיט איין וואָרט, די נייעסטע פּענ-צוג פון רענטגען-שטראַהלעך פאַר ווי-סענשאפטליכע צוועקען עפענט די אויס-זיכטען, פון וועלכע ביי יעדען וויסענ-שאפט-מאַן מעג זיך שטאַלץ פערדרע-הען דער קאַפּ. מיט אַ פאַר דוראָר-שפּע-טער וועלען נישט בלייבען קיין סודות און דער אַרומיגער וועלט!

אויך נאָכפאלגער און נאָכמעהר, און דער איינציגער גרונט פאַרוואָס דער גאַנצער אַלטער אייראָפּעאישער קאָנטי-נענט לויפט נישט זיך קויפען דאָס ביי-סעל יוגענד, איז דער פרייז-זאָג אַפּע-ראַציע קאָסט, לאַ פלינג, טויזענט דאָ-לאַר.

אויף וואָס בערוהט דער ערפאלג פון דער מעטאָדע?

שטיינאָך און וואַראַנאָו געהען ביידע אַרויס פון דעם זעלבען געדאַנקען-גאַנג. דער עלטער און לעבענסדויער און ספּעציעל דער כאַראַקטער און טעמפּע-ראַמענט פונ'ם מענטשן זענען אָפּהענג-יג פון געוויסע פליסיגקייטען, וואָס ווערען אַרויסגעגעבן פון די דרייען, וואָס זענען בעקאנט אין דער מעדיצי-נישער וועלט אַלס "דרייען מיט אינע-רער סעקרעציען", וכדומה. צווישען זיי שפּילט די געשלעכטס-דרייע די ערשטע פידעל. וואַראַנאָו'ס מעטאָדע בעזאָרגט אַט דעם וויכטיגען שטאָף, וועלכען דער פערזענלעכער מענשליכער דרוי קאַן נישט מעהר פראָדוצירען אין אַ געני-גענדער מאָס, דורך אַ פאַרטעל. ער געהט פרישע געשלעכטס-דרייען פון יוגענע מאַלעס און אימפּלאַנטירט אַ שטיק אונטער דער מענשליכער הויט אַדער מוסקלעך. דער מענטש בעקומט אויף דעם אופן אַ פרישער צופילס פון ענערגיע, אַ נייע לאַבאָראַטאָריע פון יוגענט-קראַפט. שטיינאָך מאַכט עס איי-פאַכער, דורך אַ קליינער אָפּעראַציע, וואָס בעזונדער דאָס אינטערפּינדען פון די זאָמען-לייטער, דערגרייכט ער אַ פערשטאַרקונג און וואונדערונג פון דעם טייל פון דער געשלעכטס-דרייע, וואָס פראָדוצירט אַט דעם וויכטיגען לעבענס-שטאָף. זיין פערזענלעכע מעטאָדע איז דערפאַר איינפאַכער און ביליגער.

ביידע מעטאָדען האָבען זייערע

טאָר, און האָט אויך געדלובעט און גע-פאַרשט. ער איז געווען אַ רוסישער פראַנצויז און האָט בעזונדער בעסערע מאַניערען. ער האָט צוהיל געלאָזט די פאַרשידענע ראַצען, וואָס האָבען בע-וואוינט דעם הייליגן פראַנצויזישען באַדען לענגער איידער די פראַנצויז-גופא, און זיך גענומען צו שאַפּן. ער איז געוואָרען אַ מוהל ביי די שפּעט-לעך און געמאַכט די בעקאנטע אָפּע-ראַציעס און האָט בעמערקט גרויסע דערפאלגען. אָבער שפּעטלעך זענען נישט קיין דאָנקבאַרע פאַצענטען. וואָ-ראַנאָו האָט אָנגעהויבען נאָכצודענקען און איז געקומען צום בעשלוס, אז הויט טער קינדער פונ'ם מענטשן - געשלעכט, מוזען טאָקע זייערע דרייען זיין - פאַר'ן מענשליכען געברויך. ער האָט אויסגעפרובט די אָפּעראַציע אויף אַן אַלטען זקן, וואָס האָט נישט געהאַט וואָס צו פערלירען, און... יובאָהמן! פונ'ם אַלטען פערד איז געוואָרען אַ יוגער לאַשעק.

היינט איז וואַראַנאָו איינער פון די פאַפּולערסטע מענטשן אין דער וועלט. ער פאַהרט אַרום אין אַלע אייראָפּעא-ישע מדינות, כדי צו פערברייטערען זיין מעטאָדע. ער איז געווען אין וויען און אין בודאַפעסט בשעת מיין אויפגאַלטען זיך אין די שטעט, און ביים זאָלאַ-גען-קאָנגרעס אין בודאַפעסט האָב איך געהאַט די געלעגענהייט זיך צוהערן רען צו זיין פאַרטראַג, אויף וועלכען מען האָט געוואָרט מיט גרויס גע-שפּאַנטקייט. וואַראַנאָו האָט גלויבען אין זיין מעטאָד אין האָט אויך פאַרגע-שטעלט פאַלע, אויף וועלכע ער האָט די אָפּעראַציע געמאַכט. ער פערמאָגט

וואָס האָבען פערלירען זייערע גע-שלעכטליכע דרייען, ווי אין טאַלעראַס דראַמע "הינקעמאַן", זענען ווידער פערוואנדעלט געוואָרען אין מאַנסבילען דורך איינפלאַנצונג פון פערמער גע-שלעכטס-דרייען. אַ ווינער אָפּעראַטאָר האָט געהאַט די געלעגענהייט די טע-אָריע צו פרובירען ביי מענטשען און עס האָט אויסגעוועהן, אז אַלדרינג שטימט. אָבער דער חשבון איז פאַרט געווען אַ שניידערישער רעכנונג. שטיינאָך האָט שפּעטער אויסגעפונען, אז שוין אַזאָ איינפאַכע אָפּעראַציע ווי די אונטער-בינדונג פון די זאָמען-לייטער (קאַנאַ-לען) קאָן העלפען אָפּמעקען אַ פאַר-פון די סימפטאָמען פון אַלטקייט - די מענליכע שוואַכקייט איז איינע פון זיי. די איינפאַכע אָפּעראַציע, וועלכע מען קאָן מאַכען אין אַ דאָקטאָר'ס קאַבינעט כמעט חוץ כדי דבור, האָט באַלד אָנגעצונדען די מענשליכע פאַנטאַזיע, און בעת שטיינאָכ'ס באמת גרויסע פערדי-סטען זענען באַלד פערגעסען געוואָרען פון דעם פּובליקום, איז אַט די לעצטע אָפּעראַציע דערהויבען געוואָרען צו דער העכסטער מדרגה און איז אויך אַממייסטען פאַפּולער. אַט אַ די אָפּע-ראַציע ווערט אָנגערופען מיט'ן נאָמען די שטיינאָך-אָפּעראַציע.

אָבער שטיינאָך איז נישט געבליבען איינער אויפ'ן יריד.

אין פראַנקרייך איז געזעסען אַנאָ-דער פאַרשער מיט'ן נאָמען וואָר-נאָו, אַ געוועזענער רוסישער דאָק-

הומאריסטישע מעשה'לעך

וויין בנסכו...

צו ר' אַבעלע פאטוואלער און מיט קולות אָנגעהויבען צו שרייען: מילא, איך בין טריף, ווייל איך בין אַנאָפיקורס, אָבער וואָס האָט איהר צו מיינע וויין? רופט זיך אָפּ ר' אַבעלע פאטוואלער: - ניסעק, האָסטו היינט געדאווענט? - יא, רבי, איך האָב היינט געדא-ווענט. - און מוסף האָסטו אויך געדאווענט? - מוסף האָב איך אויך געדאווענט - זאָגט ניסעק. רופט זיך אָפּ ר' אַבעלע: - עס שטעהט דאָך אין שמונה עשרה "וויין בנסכו..." אז דער וויין איז ווי ניסעק, און אַקוראט ווי ניסעק איז טריף, איז דער וויין זייער אויך טריף...

אין משגיחין בבית-הולל. דער שקלאווער רב ר' יהושע האָט גע-האַט אַ טאָכטער אַ בת יחידה, אַ גרוי-סע פאַרשוין און אַ גרויסע למדנ'טע, בעת זי איז געקומען אין די פלה-יאָה

אין די צייטען, ווען ר' אַבעלע פאס-וואלער איז געווען רב אין ווילנע, האָט דאָרטען געלעבט איינער נוסן דובינ-שטיין, אַנאָנהאָבער פון אַ גרויסען וויין-געשעפט. אַזוי ווי נוסן דובינשטיין איז געווען אַ פריידענקער און איז געווען בעוואוסט אין שטאָט פאַר אַנאָפיקורס, האָט מען איהם שוין נישט גערופען נוסן נאָר "ניסעק". איין מאל פאַר פסח האָט ער געבראַכט אַ גרויסען טראַנספּאָרט פסח-דיגען וויין. אז ר' אַבעלע פאס-וואלער האָט דערהערט, אז אַלע קויפּען ביי ניסעק'ן וויין אויף פסח, האָט ער געלאָזען אויסרופען אין אַלע בתי מדרשים אז אַלע, וואָס האָבען געקויפט וויין ביי ניסעק איז דער וויין טריף, ווייל עס איז יין נסך. ווי מען האָט עס דערהערט אין שטאָט, האָבען אַלע, וואָס האָבען געקויפט וויין ביי דובינשטיין, אָפּגעטראָגען איהם עס צוריק. שבת נאָכ'ן דאווענען איז ניסעק אַוועקגעלאָפּען

איהם געפּעלט נאָר די ערש-מע האַלבע.

צו ר' לייבעלע ווילקאמירער איז גע-קומען אַ קליינגעטעטע-דליגער רב און האָט איהם איבערגעזאָגט אַ שטיקלעך תורה אויף דעם רמב"ם. אז דער רב האָט געענדיגט זאָגען די תורה, האָט ער געפרעגט ר' לייבעלען: - נו, ווי געפּעלט אייך מיין תורה וואָס איך האָב געזאָגט אויף דעם רמב"ם? - מיר געפּעלט - רופט זיך אָפּ ר' לייבעלע - אַ העלפט פון אייער תורה. פרעגט דער רב: וועלכע העלפט גע-פּעלט אייך? - די ערשטע העלפט - דעם רמב"ם-האָט געענטפערט ר' לייבעלע.

ער וואָרט שוין גענוג. ר' חיים פריסקער פלעגט זעהר גיך אויסשטעהן שמונה עשרה. איינמאל זאָ-גען די בעלי בתים צו ר' חיים'ען: איהר שטעהט אויס צו גיך, "שמונה עשרה!" וואָס זאָל איך טון, אז איך דאווענען גיך - ענטפערט ר' חיים.

דער אמת'ער כתב מיט חתימות פון גרוי-סע, בכבוד'יגע לייט.

איהר האָט געדאַרפט אָנקוקען דעם "שנאָרער פון אַסטען". אַזוי ווייך, אַזוי געמיטליך, אַזוי רחמנ'ה'דיג, קיין שום יוד אין דער וועלט וואַלט נישט בעווי-זען זיין אַזוי ווייך און בעטענדיג און בכבוד'יג.

דער אמת'ער "אַסט מענטש" מיט'ן כתב פון גדולים... ערשט עטליכע יאָהר אין גלות און וואַרנעל-לייט, דעם אמת'ן שניט פון אַ מענטש מיט אַ כתב. צו בעוואונדערען!

דאָס אָפּגעברענטע הייזעל ביי זיך אין שטעטלעך. "שנאָרער פון אַסטען" - פלעגט מען די בעטלער רופען.

איצט פערנעמען זיך מיט דער דאָ-זיגער פייגער אַרבייט גוים, אמת'ע גוים, רוסישע עמיגראַנטען, וועלכע גע-פינען זיך זעהר אַ סך אין טשעכיען.

די טעג קומט אַזוי צו מיר צו איינער אַזאָ שנאָרער פון אַסטען, אַ גוי מיט אַ בלאַנדען קאַפּ, וואָס דער שרונט שניידט איהם דורך פון שטערען ביז'ן קאַרק. מיט אַ האַלב מיליטעריש, האַלב ציווי-לען קאַסטיום און, שטיל, חניפה'דיג און איבערטיבען צעלעגאַנט בעווייזט ער מיר אַ כתב און גאָר אַ שעהנער נדבה. ער איז גאָר אַ שעהנער בכבוד'יגער מענטש, נישט עפעס אַ ליאָדע שנאָרער. סך הכל איז ער אַ געוועזענער קאַפיטאַן פון ניקאָלאַ'ס אַרמיי און דערגאָל אַן פּאָלקאוויק געווען ביי וואַרנעל'ען אין

די יוגע יאָהרען זענען זיסע יאָה-רען. מען האָט ליב די יוגענט. זי איז פריש ווי דער טוי; זי דערקוויקט און פער'כשו'פ'ט מיט איהר זאָפטיגקייט. די יוגענט - איהר געהערט די וועלט! און וואָס עלטער מען ווערט, אַלץ מעהר בענקט מען נאָך יוגענט. און וואָס זעהר דער שטערען ווערט פערזאָקערט יאָט קנייטשען, אַלץ מעהר טיַאָכעט דאָס האַרץ: "א, וואו זענען די מוחות פון פריהער?"

איראָפּא איז אַלט. זי איז נישט אַזוי אַלט אין יאָהרען. אַזיע איז עלטער, אָבער אַזיע איז ווי אַ פערגליווערטער קערפער; איהרע פאַרמען זענען ווי פערשטיינערט; די שלעסער זענען פער-זשאַווערט. אַזיע האָט נישט מעהר קיין פרעטעניועס. אָבער איראָפּא איז ווי אַן אַלטע בתולה; זי פיהרט זיך און שמינקט זיך, און פערפומירט זיך מיט בשמים; זי וויל נישט אויפגעבען די אילוייעס פון אַ פערוואַנעטער יוגענט, עס איז טאָקע אַסייען, אָבער זי בע-הענגט זיך מיט "מאָ-גלעקלעך", אפשר טאָקי דערפאַר מצידיען זיך לעצטענס אַזוי פיל משיחים פון יונג ווערען. זיי קומען צו רייטען אויף אייזלען ווי דער אמת'ער משיח בן דוד. אַלע צייטונגען ברענגען סענסאַציעס פון פעריווגונג. די פרעסע, די קונסט, די דענקער און די שרייבער, די וועלט טרוימער און די וועלט-אָפּנאַרער, אַלע האַלטען זיי אין פויקען: עס איז געקומען די צייט אויפ-צוהערען אַלט ווערען; יוגענט איז דאָס צוויבער-וואָרט. און אפילו אַזאָ איראָני-קער ווי בערנאַרד שאָו האָט אונז גע-שענקט אַ "מחשלה" - טויווענט-יאָהרי-גען יוגענעמאַן. איראָפּא וויל יונג ווע-רען, און איהרע לאַבאָראַטאָריעס זענען פיל מיט פערגוואַרטיגטע קראַליקעס, מסורס'דיגע מאַלעס און אויסגעבאַנטע אריסטאָקראַטען, וואָס לויפען מאַכען קידוש איבער דעם ביסעל לעבענס-זאָפט, וואָס, קיין עין הרע, קומט פונ'ם סאַמע יצר-הרע.

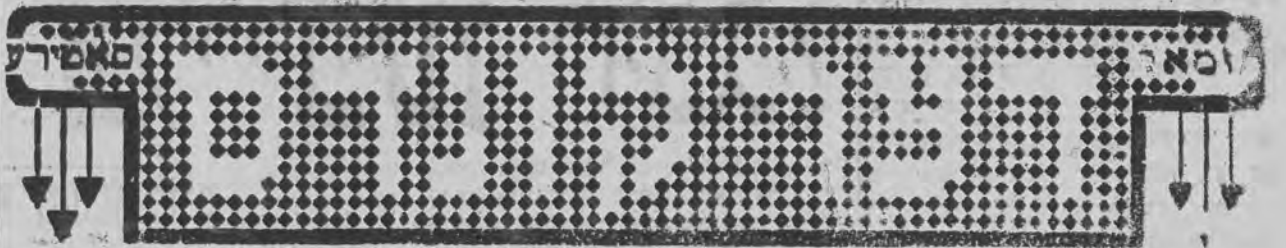
ביז נישט לאַנג צוריק האָט עס גע-קלונגען מיט'ן נאָמען שט'י נאָך. שטיי-נאָך איז אַ ווינער געלערענטער, וואָס האָט געמאַכט געוויסע עקספּעדימענטען מיט ראַצען, נו, מילא, וויען האָט אַ סך ראַצען, מעהר ווי מען באַדאַרף. נאָר וועמען אַרט עס. אָבער שטיינאָך האָט באַלד אָנגעהויבען צו ווייזען חידושים. ער האָט געמאַכט פון אַ זכר אַ נקבה, און וואָס איז נאָך שווערער, דאַכט זיך, פון דעליקאַטע דאַמען-ראַצען - קרעפ-טיגע מענער-ראַצען. ער האָט אויך גע-מאַכט פון יוגע חיות - זקנים און פון אַ זקן אַ יוגען נאָגער.

שטיינאָך האָט אויך אַ געלעגענהייט געהאַט זיין טעאָריע צו פרובירען אויף מענטשען, דער קריג איז געווען אַ שרעקליכער עקספּערימענטער. מענטשען,

מאַכט אַ באַנקעט, אויף וועלכען דער רב האָט גערעט וועגען דער גרויסער מיטאָן פון יודענטום און וועגען די ער-האַבענע צילען פון די יודישע אַקטיאָ-רען פאַר יודישקייט.

מאָדערנע שנאָרערס

דאָנקען זיין ליבען נאָמען, וואָס די שנאָרערס, וועלכע מען פלעגט אַזוי אָפּ טרעפּען אין אויסלאַנד, זענען שוין נישט בלויז פון יודען, נאָר אויך פון גוים. אַלע מאל איז מען געוואוינט געווען אין די אויסלענדישע שטעט, איבערהויפּט אין די דייטשע, אָנצוטערפּען אויף עפּיס אַ יודעל פון פּוילישע אָדער גאליציען מיט אַ כתב אין דער האַנט, וואָס פלעגט זיך אויסטרעקען נאָך אַ שעהנער נדבה. איבערהויפּט פלעגט אַזאָ יוד דאַרפּען געלד אויף חתונה מאַכען אַ מיידעל אין די יאָהרען. אָדער אויף אַרויסגעבען אַ סך, אָדער נאָר אויפצושטעלען צוריק

מזל-טוב, קאלעגע שווארצבארד!

מזל טוב דיר, שרם שווארצבארד!
איך בעגרייב דיר אין דער רגע,
אויסער, ווי א הערד א גרויסען,
איך אלס דיכטער און קאלעגע.

ס'וועט דיי נאמען אייביג וואכען,
און א הערד ביי אונז פערפלייכט,
כ'מו א קאמפלימענט דיר מאכען;
בעסער שיסט, ווי דו שרייבסט...

האסט נעשטאסען אין פעמליוראין
און זיך גארניט נישט דערשראמען,
ליידער, איר - איך מען נאך שיסט
מיט א בעזעס, מיט א פלאקען...

אייגענטליך, וואלט איך נישט טרער
איר א הערד געווען און שרעק,
נאך מיין ווייב, די צארטע גרעפין
שטעהט מיר תמיד אינ'ם וועג

גראף קאלר.

אזוי זאגט דער "קונדס".

גאט צו דאנק! דעם ווינער בא-
ראן ראטשילדס טאכטער האט שוין איך
חתונה געהאט.

איצט ווען גאט העלפט איך און
איהר פטריט נאך ארויס אייער עלטסטע
טאכטער פון הויז, וואלט איהר שוין
געקענט רוהיג שלאפען.

א דייטשער געלערטער זאגט, אז כ-
נעזער שטאמען פון יודען.

לויט ווי די כינעזער שלאגען זיך
פאר שטעט אין מזרח, לאזט זיך
עס גלייבען.

ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז
פון 3700 מחברים, וואס האבען גע-
שריבען ביכער איבער אייגנטיגס טע-
אריע, זענען 3690 עמי-הארצים.
עס איז גארנישט צו פערשטעהן פון
וואס עס האבען זיך גענומען אזוי
פיל עמי-הארצים, בעת אין דער גאנ-
צער יודישער פרעסע זענען פגעהאן
בסך הכל א מאן 7, וואס שרייבען ווי-
סענשאפטליכע ארטיקלען.

א גרויס מויל.

ערשטע פרוי: האסט געהערט עפעס
וועגען בערלין פרוי. זי האט זעהר א
געפעהרליך מויל... ווען זי עפענט
איהר מויל צום מאן, קויפט ער איהר
עפעס און אזוי ארום פערשטופט ער
איהר דאס מויל. נעכטען, צ. ב. האט
זי געעפענט איהר מויל אין ער באד
געלאפען און געקויפט איהר א קלאוויר.
צווייטע פרוי (פערזאנלעך): אז
גרויס מויל האט זי?

וואס איז ליבע?

(אזא פילאזאפיע)

דער מאן פטריט דריי-פערטעל פון
זיין צייט, זוכענדיג די אמת'ע ליבע,
און זיבען-אכטעל פון דעם איבערגע-
בליבענעם פערטעל, זוכענדיג ווי אזוי
זיך פון איהר ארויסצודרייען.

א פערליכטער איז א נאכט-וואנדלער
אויף א לויזען-דראם.

דער ליבעס-דריילינג: בעגער, גליק,
אנטישונג.

זעלען ווען פערליכען מיר זיך צו-
ליב די מאטיווען, וואס מיר שטעלען
זיך אליין פאר.

צווייפלען אין ליבע איז כמעט אזוי
שרעקליך, ווי דאס נישט צווייפלען.

צו זיין אן-אידעאלער ליבעהאבער מוז
מען - ווי צו די יאהרען! - זיין א
שטיקעלע ליגנער.

די געשיכטע פון א ליבע איז די
געשיכטע פון א פערבלענדונג און פון
אנ'ענטבלענדונג פון אנ'איינערדעניש
און אנ'אויסערדעניש.

א ליבע ווערט-זעלען חרוב צוליב
די סיבות, וואס האבען ארויסגערופען
דעם קריג.

שטומקייט איז די שפראך פון ליבע;
ווערען דען נישט מיט איין בליק אן-
גערעדט גאנצע ביכער?

קין איינליבען זיך איז נישט אזוי
בלענדיג-שיין, ווי מען שטעלט זיך עס
פאר, און קין אויסליבען-זיך איז נישט
אזוי סכנות'דיג, ווי ס'דאכט זיך.

אויב א יונג פאר-פאלק קריגט זיך
נישט, איז עס נאך נישט [קין] ראה,
זי זי לעבען גליקלעך.

אן-אייפערזוכטיגער מאן איז לכל-
הדעות אנ'אנשיקעניש; אן-אייפערזוכטי-
גע פרוי - דאס נעמליכע. קומט מען
אבער צו אן-אייפערזוכטיגען "דריטען",
פעהלט לשון! א. מ.

זיין מיטעל.

דו ווייסט, מאטע, איך האב גע-
קויפט א פאר שיק אויף יום-טוב, זענען
זיי געווען זעהר ענג.
- איז וואס האסטו געטון?
- איך האב אפגעוואשען מייע פיס
זענען זיי געווארען גרויס.

זיג-זאגען

א גרויסער געאלאג זאגט, אז אונ-
זער ערד וועט זיך נאך האלטען א גאנ-
צען קוואדרילאן יאהר (איהר ווייסט
מסתמא, וויפיל דאס איז).

הכלל, איילט זיך נישט צו בעצא-הלען
די חובות די וועלט געהט נאך נישט
אינטער.

דאס רוב מענשען, וואס שיסען זיך,
זענען קיין שום פולווער נישט ווערט.

געראטען אין ים.

פרוי (צו איהר מאן) ווען איך גיב א
קוק אויף דיר, דערמאן איך זיך אין ים.
- מאן: אפשר דערפאר ווייל איך
בין ראמאנטיש-צולאזען?
פרוי: ניין, ווייל דו מאכסט מיר
קראנק...

הנני העני.

ברוך: - האב איך געקענט א חזן
אז ער פלעגט זאגען הנני העני-פלעגען
ציטערען אלע שטענדערס אין שוהל.
זרח: - האב איך בעסער געקענט
א פשוט'ן בעל הבית א גביר האט ער
געזאגט הנני העני - האט דאס גאנצע
שטעטלע געציטערט. ער האט געמאכט
דעם אמת'ן באנקראט.

ער איז נישט מחויב.

שמואל: - זאגט מיר, ר' ישראל
פארוואס ביזטו אזוי מדקדק, אז דיינע
קינדער זאלען נישט מחלל שבת זיין
און אליין טוטטו שבת וואס דו ווילסט.
ישראל: - גאנץ פשוט, אין דער
תורה שטעהט: ושמר בני ישראל את השבת.

אגוט געשעפט.

אנקעל (פון א צווייטער שטאט געק-
מען צו גאסט): מער, האסטו שוין א
חתן?
מער: יא אנקעל!
אנקעל: אז דו וועסט מיר זאגען זיין
נאמען, וועל איך דיר געבען 50 זל.
מער: זיין נאמען איז מעטעק.
אנקעל: דא האסטו די 50 זלאטעס.
מער: אנקעלש, גיב מיר נאך 50
זלאטעס וועל איך דיר זאגען נאך א גא-
מען פון אן-אנדערען.

א ווארונג.

ריכטער: ווי קומט איהר עס ארויס-
צוואורפען אייער ווייב דורכ'ן פע-
סטער?
אנגעקלאגטער: ס'איז געווען א מא-
מענט פון געוועזענע?
ריכטער: איך ווארען איך, אז איהר
זאלט זיין פארוויכטיג אין דער צוקונפט.
איהר קענט נאך אמאל טרעפען א פער-
בייגעהער...

איין פלאמע פון ליבע איז האס

(133) ר א מ א

קארל איז שטארק אייגענליכע און אנדאס ליבע;
ער האלט וי כמעט פאר זיין שחט'ס, און ער האט קיין מורא
נישט, אז זי וועט איהם פערזאנלעך, בלויז איהר האט ער וויסען
קיין שום שלעכטע כוונות. עס בלייבט נאך אויסען - פאליע...
- נו, נו...

דער סאט פון פאליע, רעכענט ער, וועט זיין פאר
אנהם א רעטונג. פאליע האט ענדעקט די בלוזעס און פשוט
און דער וואנד, און דערצוהאלט ווערען וועט איהר, א דאנק
פאליע ווייסט ווענען דעם די פאליע צייט, פאליע איז די איי-
צונג, וואס וואלט אנהם געקאנט אומברענגען - דעווער,
מיינט ער, דארף מען זי אפשווימען פון וועג... זי כוונט שוין
בען... און ער האט זי פער'משמש פאקט צום סוף...

וואס רעדט אנה זי? - האט דער ריכטער אויסגערופען.
- אזוי אנו עס, ווי איך זאג, כרי צו א ספעקולאטען
זיין ערשטען פערזענלעך, און דרייטויג גרייס צו גינגע א
צווייטע פערזענלעך, און איך אליין צווייג אנה דערצו... דער
גורל, וואס שפילט מיר אנט צו האט גיברעכט אונזער וויין
דאך די געפעהרליך קראנקע פאליע... ער האט פלאג, וויין
קרען אונזער דער האנד... אזא אויסווארף אנו עס שוין! עס
אנו אנה שיקר, שיקר נישט געלונגען, ווי דעם ערשטען מאל.

הער קורלענר, דאס איז אן-אפארט-שפאל! איהר ריין-
קירט צו-זאגל מיט דער געפעהר. עס האט דאך געקאנט ברע-
נען דערצו, אז אנה וואלט שטארק חרפה געהאט און אייער
פלאג, און - א מענטש וואלט צוליב איין אומגעקומען!..
- איך ווייסט עס נאך גוט, און איך האב אפ'ס דער-
צער געוויסענע-גיסען...

סימ כס נישט וואס עס וועט ברענגען אין רעזולטאט
אייער געשטעקט און דרייטקייט. אבער און קאן נישט לוי-
גען אייער ארם האנדלען, הער קורלענר.

דער גענעט האט הכונה'דיג ארויסגעוואלט דעם קאס.
- איך האב זיך דערוף געוויסע, הער ריכטער, אבער
וואלט מיר ערלויבט זיין צו זאגען אויף מיין פערזענליכע, אז
איך האב פערזענלעך און אפגעהאט, אז אלץ וואלט געהאלטען
ייערען אין דער גרעסטער געהיימעניש, און אין פאל, ווען דו
פרייליך פאליע וואלט בעצא'הלט מיט'ן, לעבען פאר מיין צע-
הייטער פאנאטאזיע, וואלט איך זיך גוטא דאס לעבען גענומען..
הום איך האב א ווייב און דריי קינדער, הער ריכטער...

דער ריכטער האט אויפגעקוקט א קוק געטון אויב'ן
געזעט, ער האט געזעהלט א שטארקע סימ, מיט צי דעם דא-
ווען הויז קאס.
ער האט מעהר נישט געהאט קיין מלות צו אנהם, נאך
בלויז צווייגעבען:
- אייער פאט וואלט דאך נישט צוריקגעקומען צום
לעבען פאליע... נו, רעדט ווייטער, הער קורלענר.
דער דרייטויג האט געפרובט צו פער'ס'ס'צן דאס קראנקע
מיינעל, אריינשיינענדיג ארשטיק אין איהרען א געטרונקע-
- שרעקליך! - האט דער אויספארשונג-ריכטער אויס-
גערופען.

אמת, ס'איז שרעקליך... דאס איז אבער א שרעקלי-
כער מנובל, דער דרייטויג... ער האט זיך פאר פערזענלעך אויף
א שטרעקע... צום ערשטען מאל האט ער אריינגעשטאנען א
פארצייט, וואס וואלט דער קאנקער בלויז פערשטאט אונזענע
אבער נישט דער'הרג עס, צום צווייטען מאל האט ער פערד-
עלט דו פאליע, כדי צו צווייטען דעם פאט, דום דריטען
מאל - האט ער, ווייזט אויס, געוואלט מיט איין קלענע מאלען
א סוף מיט איהר, זעהענדיג, מסתמא, אז דער סוף וואלט נישט
אויף דער קראנקער, און זי האט אין איהרען א געטרונקע
אריינגעשטאנען א פארצייט ארשטיק, וואס וואלט געקאנט א
צוויי געוואנדע מענשען פריערסטאנטיג אויף יונגער
וועלט.

ווי-זאג, א שיינע, ווייסט איהר עס איז גענוי
- ס'איז דאך א פשוט'ע זאך, און וועל איך, הער ריכ-
טער נישט דערצוהאלטן גורמיות, אז פאליע האט, זעלבסטלעך-
שטענדיק, געוואוסט ווע ען דרייטויגעס פערזענלעכענישען איי-
מאל, און דאס אליין האט געוויסער-מאסען פערזענלעך דו
שרעקליכע סכנה. דו קראנקע האט דעם געטרונקע אפילו און
מויל נישט גענומען. די פאליע אנה, ווידער, האט פארזוכט
שפעטער דעם פערזענלעכענישען געטרונקע צו אנה, און
איך, פון מיין ווייב, האב איהם געטרונקע צו געלייזט דעם
פאנאטאזיען כעמיקא-דיר סקארלעס, וועלכער האט יעדער
מאל צוואנגעגעשטעלט געהאלטענע שראקעלען.
- איהר האט דו שראקעלען?
- אטא: ענען יי - אלע דיי.
דער ריכטער האט זי גענומען צו אדואלענען.
(פארשונג קומט)

MIĘSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek, telefon 18-26.

Od wtorku, d. 1 do poniedz. d. 7 listopada wł.
Dla dorosłych początk. seansów o g. 6, 8 i 10
dramat w 10 aktach

Przed Bitwą

podług powieści Claude Farrera.
W roli głównej Nina Vanna.
Nad program: Fragmenty z obrazu p. t.:
Wyprawa F. A. OSSENDOWSKIEGO
do Afryki Podzwrotnikowej.

Dla młodzieży początek seansów o g. 2 i 4.
Film polski w 9-ciu częściach. W rolach
głównych: M. Majdrowska, Nina
Wilińska, kap. B. Orliński (słynny z raidu
lotniczego Warszawa-Tokio) i inni

ORLE (LUNATYCZKA)

Rzecz dzieje się współcześnie w Warszawie
i Zakopanem.
Ceny miejsc:
dla dorosłych: I-70, II-60, III-3 gr.
dla młodzieży: I-25, II-20, III-10 gr.

לעטשניצע פון דאקטוירים
ספעציאליסטען

בזשענשינער 11, טעל. 37-63.
אָפֿען פֿון 9 פֿרייז ביז 7 אָווענד.

ד"ר וואלינסקי	נאז, האלו, אויערן קר.	4-3
ד"ר קערשנער	קינדער קראנקהייטען	5-4 12-9 1/2
ד"ר שיפמאן	אינערליכע קראנקה.	1-11
ד"ר לובימא	הויט-און נעשעלעכע-קר.	2-12
ד"ר שמירנער	נערווען און געשטויגע קר.	3-1
ד"ר גאלדבראט	אויגען-קראנקהייטען	2-12 1/2
ד"ר ערליכער	פיווער-קראנקה.	3-1
ד"ר בערנסאן	פיווער און נעכטע-הילן	4-3

פיסיאטער-אפיס, שפראך-שטערונגען ווי שטאטלעך א. א.
ווי פאקטן-שטעלען, קינסטליכע בערג-און בעשט-האלגן איי-
שפרייטונגען, מאטארישע, ערעקטילע, אפערעציעס, אויף
פערלאנג - וויסען אין שטאט - אין לאנדא-אויס
ווערען אנגענומען אדער אנטלוען, ווי אויך פלעגט
אין בלוט.

אימפונגען געגען שקארלאטין.
בע דער לעטצטער איז געקענט געווען
דענטיסטישער קאבינעט
עס נעמט אן

ד"ר וילבערשטיין	צאהן-ארצט	2-10 נמ.
ד"ר לאווינסקי	צאהן-ארצט	7-5
סמארטאפאסקא	קינסטליכע ציהן, קאראנט, סאטען א. א. ו.	
די לעטשניצע איז אויך מעטיג וונטאג.		

מעבעל | קויפט נישט | מעבעל
סיין

מעבעל

סעפאר איזר איבערצייגט אייך נישט איז מיי

מעבעל-געשעפט
גראנסקא (דלונא)
טעלעפאן 62-56

CH. LAZNIK

נר בט מיר קענט איזר **מעבעל** שעהן נוס
בעקומען פערשדענע מעבעל און פרייז
בעמערקונג: אויך קויף איך ערשידענע מעבעל, ריוואנע-
פערלעך, ניי-מאשינע, סאמאואארע, אפטיגער א. א. ו.
אייך צאהן די העכסטע פרייזען, קוסט און איבערזעצט אייך.

צאהן-ארצט LEKARZ-DENTYSTA
M. KARABANOW
וויסבאדניא 31 (אין הויף) טעלעפאן 59-09
הילט, פלעמבירט צו חם ציהן, גאנץ און שטערקע,
קונסטליכע ציהן, אהע גומעס און רעפראדוקציע
ווערען שטארק און ביליג אויסגעפערמט.
נעמט אן פון 9 פרייז ביז 8 און אונטער
לעטשניצע פרייזען, בעראטונג אויפאנטסט.

צאהן-ארצט LEKARZ-DENTYSTA
St. GELBERG
וויסבאדניא 15, טעל. 31-08
הילט גאנץ פערזאנליכע ציהן און סוג-קראנקהייטען, צעהן-
ציהונג וואו שטערקע, הילט מוס לוכט בעשט-האלגן, ספעציע-
לער לעבאטאריע פון קינסטליכע ציהן, נעמט אן פון 9-12
פערזאנלעך און פון 7-3 אין אונטער, צו ביליג פרייזען, ווען

לעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעצ. אוי דענטיסטישער קאבינעט.
פערטקאווער 62, טעל. 31-53.

פון 3 1/2 - 2 1/2 און 7	ד"ר ב. ראבינאווא	אינערל. קראנקהייטען
2-12	מ. וואלפסאן	
6-4	א. מענענבוים	
פון 4 - 2 1/2 און 7	ד"ר י. שרייבער	כינדערישע קראנקהייטען
6-5	א. פאכשאנאקי	
פון 1 - 11	ד"ר ד. ארטמאן	צווייטע-קראנקע היטען און עכטע-הילן
7 1/2 - 5 1/2	מ. פערדמאן	
פון 11 - 10 און 7-6	פיווער ד"ר ח. זקראוויטש-מראטשלא	קינדער-קראנקע
5-4	נוסטאווא זאנד מענענבוים	קראנקהייטען
פון 7-6 און 11-10	ד"ר ס. נוסטמאן	נערווען-קראנקע
5-4	ד"ר מ. מאשנאקא	אויגען-קראנקע
פון 2-1 און 12-11	ד"ר י. סמאפא	נאז, האלו און אויערן-קראנקע
8-7	מ. קלאטשקא	הויט-און ערעקטילע קראנקע
5 1/2 - 3 1/2	באל. קאן	
פון 12 - 11 1/2	ד"ר פ. ברוין	צעהן-ארצט ס. שקועס
8-6	י. סאקאוויטשיק	מ. רעוויקאווא
פון 9 - 10 1/2 און 8-9	צעהן-ארצט ס. שקועס	ב. פ. משהוואוסקא
11-10	מ. רעוויקאווא	ג. קאצקאנאט
5-2 1/2	ב. פ. משהוואוסקא	
8-5 1/2	ג. קאצקאנאט	

די לעטשניצע איז טעטיג טעגליך פון 9 פרייז ביז 9 און אונטער.
קווארץ-לעמבען און גרופען-בעשט-האלגן

מביליגסטען און די בעקומסטע בערינגונגען!
פוטער-ווארען
עס מען קויפט
אדער ליי
נאך ביי דער לאנג-יעהריגער פירמע
ל. ב. פערסער, וויסבאדניא 42
בעמערקונג: די קינסטליכע-הילן איז און די ארבעט וועט אויסגע-
פירט פונקטליך און רעכט.

לעטשניצע (פאר קומענע קראנקע)
פון דאקטוירים ספעציאליסטען און „SALUS“
ערצמליך-דענטיסטישער קאבינעט
אין טעטיג טעגליך פון 9 פרייז ביז 8 און אונטער
גלובנא 41 טעל. 46-65, וונטאג פון 9 פרייז ביז 2 נאכט.

פון 12 - 11	אויגען האלו און נאז-קראנקהייטען	ד"ר ז. ראקאווסקי
פון 2 - 1 און 7-5	אינערליכע קראנקהייטען	ד"ר לאנדקאה
פון 12 - 11 1/2 און 6-4 1/2	קינדער קראנקהייטען	ד"ר דינענאווא
פון 2-1 און 6 1/2 - 7 1/2	כינדערישע קראנקע	ד"ר ווייס
6 1/2 - 5 1/2, 3 1/2 - 2 1/2, וונטאג פון 1-12	פיווער קראנקהייטען און אינערליכע	ד"ר שמעלעווסקי
פון 11 1/2 - 10 1/2 און 8-7	ווערענדישע און נעשעלעכע קראנקע	ד"ר וילבערשטראם
פון 12-11 און 7-5	אינערליכע קראנקע	ד"ר גאלדבערג
פון 12-9 1/2 און 7-4	צאהן-ארצט און מול-קראנקהייטען	צאהן-ארצט פיווער לאנדקאה
פון 12-8 און 7-5	קראנקהייטען	סמ. געלבערג

אפטרונקעס, אפערעציעס, איינשפרייטונגען פאקטן שטעלען, אפערעציעס-אנא-
ליזען ווי אויערן, פלעגמא, בלוט א. א. ו. (ווי) דורכלייכטונגען און רענטגען
אויפנאמען. קורס פאר שטאמלער, געבורטס-הילף בעראטונגען פאר
מיטערס. קינסטליכע ציהן, קאראנט, גאלדענע בריקען, פלאטין א. א. ו.
ספעצ. קורסען פאר שטאמלער, ווייטען אין שטאט.
שוי-אימפונגען געגען שקארלאטין.

Dr. med.
L. Pikielny
פערזאנלעך און נאז-
נאז, פלעגמא, בלוט א. א. ו.
קראנקהייטען
Wawrot 8
telefon 19-90.
עספאנט פון 7-4 און אונטער

Dr. med.
H. Lajchter
קאנסטאנט-טעגליך
דאז-אונטער טעל. 45-66
צאהן-כירורג
ספעצ. פון כינדערישע קראנקע-
הייטען ווי שטערקע, נוסטעס,
וויסבאדניא, צאהן-כירורג
א. א. ו. נעמט אן פון 5-11 און
וונטאג און יום-טוב פון 12-10

Dr. med.
I. Dynenson
קינדער-קראנקהייטען
פאלידניא 9
טעלעפאן 23-70
צווייטע-קראנקע
נעמט אן פון האל 5 ביז 6
און פון 8-4 און פאר פאר פון
גלובנא 41, פון 1 1/2 - 1 1/2

Dr. HELLER
ספעציאליסט פאר הויט און
ווערענדישע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגן אויף
2 נאז-ארצט
נעמט אן פון 10 פרייז, 1-1
און פון 8-4 און פאר פאר פון
ספעציעל פון 5-4 נאכט, 5-8

הילפער-קורסען
פאר שטאמלער-הילף, צעהן-
ערעכטע קורסען, שטאמל-
שטערונגען (שטאמלען, בויב-
שטערען)
Dr. med.
A Szmigeld
נערווען-ארצט
עקספערט-אפיס, לונדע-הילף,
פאראטין
Cegielniana 6, tel. 51-89
עספאנט פון 7-5 און אונטער

Dr. ADAM
GROSLIK
אין עקספערט-קראנקע-
הייטען און לויט-הילף אינסט-
נעמט אן פון 7-4 און אונטער

פאלדער-בעטען
Palma-Patent
פאר וועלכע מיר גארנטירען אויף 3 יאהר
שטעט אויף לאנדע און גרויסע אויסטאטל:
ניקט-בעטען, ניקט-קינדער-בעטען, מיט-בע-
טען, אמעריקאנעס, קינדער-ווענעטע, קינ-
דער-בעטעלעך אויף רעדלעך ווי אויך סעסער-סאט.
מאטראצען
נעבעסטע, שטאמל-
ווע און האנדלעס
קאמעטעס און טאפשאנעס.
בעטען, בעטלעך מיט ווענעלעך הייס אדער ברוין
17 ויל, פאלדער-בעטען 14 ויל.
די גרעסע בעהאנדלונג, פאבריקס-פרייזען,
הורט, וועמלעכע דעקאטורען, דעמיל.
לאדז, פולנאצנא 24, טעלעפאן 31-85.

בעקאנטמאכונג.
צווישן דער בעקומענעס פאר ספע-
ציעלע פון קינדערישע האט און איבערגעפאר-
גען מיינען שטאמל-אויגען-פאבריק אין
צווייטע דער שטאט פערטקאווער 37
זי אויך בעטען א שעהנע אויסטאטל פון פער-
שטענען-שא-
מאט-איינען-
און קיכען-
שעהן און נוס מיט בעקומען בע-
דענענען, רעוועלע בעהאנדלונג
פאר דער נוסטעלע גארנטירט.
J.N. Grynholc, Piotrkowska 37
און הויף, רעכטע אפיציעל 118

אל תהי צדיק הרבה
ואל תתחכם יותר! - די נישט צווייל חכם.
און דאז דארפט שטענען און ערשטענען סאנדאטע וואס
וואסמאן גלייך קומען צווייטען אין ביהמ
17 פערטקאווער 17
2-טען הויף, פארשער, דורכגעגאנגען וויסבאדניא 52
ס'וועט ערלעבונג און געשטויגען אלעליי מיטעס דייטש
אויסמאן, ראוואלעס, וואספערטשטייגן אויף
אלע שטעט אין פוילען, אפערעציעס, אפערעציע-
אדוואקאטעס, רעקורסען, וועגן פערסער אין ביה-
מאטרא-וויסבאדניא, ביים וועגן דער אין אויסמאן-
ראוועלעס, און אין אלע פארענדישע צווייטע, שווע-
האטען, סאטאטען, דארטן אינטערציועס, ווי אויך
אקטען, ראדאוועס, קארטע ספארטעס, ווי אויך
אויבערזעצונגען אין אדער שפאכען.
עצות וועגען מיליטער-ענינים
וועט ערשטע דורך א מיליטערישע ספעציאליסט פון 7-4 און
רעכט-קאנסולענט י. מאנעלא
פערטקאווער 17, אבאדניא 52
שנער רעוועלע און ביהמ!

דאס בעקאנטע גרופען-בילד
די גאנציישראל
און ערשטען אין צווייטער פערטקאווער אויפלאגע
פרייז 2 ויל.
ביים צושטעלען דעם אנאנס -
נאך 60 גראשען.
צו בעקומען אין דער צומינסטראציע פון "ג. פאלקספול".
שניידט אויס!

8-ונג ה"ה פרייזערס!
אין בעזיץ א רייכען אויסטאטל פון
קעלנישע און בלומען-וואסערן
צו אדעלע נידריגע פרייזען פון 3.60 א קלא-
וועזשעטאל נאך 3. - - - - -
פיקסין 7.75 - - - - -
בריליאנטין 3.60 - - - - -
ווי אויך אלע ארט פרייזער-צובעהערע צו פא-
בריקס-פרייזען.
מיט אכטונג
Perfumerja J. DRUKIER, Zawadzka 11

טלית-פאבריק
אויסארבעיטען פון וואלינע, די לויט-האלענע, ווערענע מלחם
סמטערישע, ווי אויך מלחם-קאטען הורט און דעמיל מיט
אויספערטשטייגן, אויך נארמלעך, שטאמלעך און צוויי-
צו בייקומען ביליגער ווי איבערלא
ביי א. ה. ציטרינאווסקי קאמיונא 1.
אין צווייטען מיליטער-פארשער, קומט און איבערזעצט און 1
נעמט אן פון 7-4 און אונטער, אונטער וואסען מלחם צו ווערען.

די מאדערנסע

לאמפן

פאר שפייזע-צימערע
און קאבינעטען

קויפט זיך אפגעטוישט
ש. פ. שמאלעוויטש
פאלודניאווע 8.

בעסערע קויפן זיך
נאכטן אלערליי אים. ראדעס. זיין זיין פון
אויף על קליין. זיין אפגעטוישט 1927

בחי חנם!

די הערע-אויספערקויה
פון די פירמע Kantorowicz און Wyskok
1/2 ליטער 8 זל; 1/2 ליטער 4.50 זל.
בעמערקונג: אלעס אונגאר-וויינען צו
זעהר ביליגע פרייזען.
מיט אכטונג: פ. ל. פ. ע. 5.
גרינער מארק 8.

איינוועז-הוכעז

פון קאפלעס און שאמאט פערשידענע מוס-
טערן און סארטען אין 8 גרויסען אויס-
וואהל עמפעהלט אויף בעקוועמע
בעדינגונגען

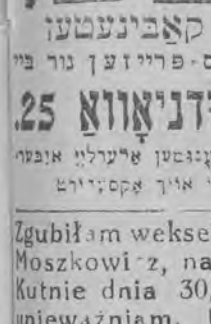
M. ELECHOWICZ
1a ŻEROMSKIEGO (Polska) 1a
אויספיהרונג ערשטקלאסיג! צוגעגליכע פרייזען!

עדטערעז

פאר 3 זאממעס און צוויי ווערט געלערנט סוף קוי-
דער וואס לערנען אין פאקס-האלען: חומש, רש"י נ"ך
שניות, גמרא יהדות הנסאטיוו, דערין און שרעפן העברע-
איש און יודישע בריה זעלבסט צוואנשיגעלעך דורכ-
געוואסענע אפגעקויפטע קינדעראישען לעהרער י. ד. רא-
וועפער, פלאץ וואלנאשטיש 6 קהרז און רעכטס 2 ש.
נע. ס'ווערן אויך אנגענומען אפגעגעדן פון 5 יאהר אן
א שטרענג רעדיקאטע ערציהונג! ערפאלג גע-אנפירט!

לאמפן

פאר שפייזע-צימערע
און קאבינעטען

קויפט זיך אפגעטוישט צו פאבריקס-פרייזען נור ביי
א. י. אייזנער, פאלודניאווע 25.

בעמערקונג: ס'ווערן אויך אנגעקויפט אלערליי אנפער-
ארבעטונגען פון גאס אויף עלעקטרוניק, ווי אויך אפגעטוישט

Zgubiłam wksel na sumę 10 wystawca
Moszkowicz, na zlecenie Fried, płatny w
Kutnie dnia 30/XI 1927. Wksel niniejszy
unieważniam. Uczciwy znalazca zechce
lakowy zwrócić za wynagrodzeniem do
Czośniaka, Piotrkowska 218. SS

Zakład Rysowniczy i malowania
ręcznego
M. Szwarcowski
NARUTOWICZA 36, tel 35-25.
stałe na składzie wielki wybór wzorów do
haftu ręcznego i maszynowego. — Ceny
niżej konkurencyjne. 970

Dr. med.
WOLF EYCHNER
פרייזע - קראנקהייטען
און אכושטריע
זייערער 11 טעג 72-34

Dr. med.
STUPEL
Szkoła 12
ספעציאליסט פאר הויז, מא-
און היינצישע קראנקהייטען
ס'ענען יי-ש וועבן, רעמנע-
שפיהלעך און קראנק-לובס
ע. קראנק-מאדעלעך.
נעמט אן פון 12-3 נאכט, און
פון 9-6 און אונטער.

שטיהל געבעטע

פערשידענע פאסענער פון גאבעלין, ווי אויך גוט לעדער און
מאדעלע-צערטאטע שטעהט אויף לאגער אין 8 גרויסען אויסוואהל
ווי אויך טאפעציר-געגענשטענדע
קאזעטקעס די נייעסטע פאסענער, מאטראצען אין 3 גאטונגען
אויך בעקומט מען ביי מיר סאלאן-זארגנימורלעך, אויך
זייד-פאמעליקעס, ווי אויך גאנדאקעס, קאווע-טישעלעך, רונדע
טישעלעך, פעלד-בעטען מיט ספרענשינעס, אויך שטיהל צום פאל-
סטערן פאר טאפעצירער פערשידענע פאסענער פון
בעסטען אויסארגיטען האלץ
ג. לעוויקאוויטש, פולנאצנא 5.

געטערעס

(אויבערשטרימ) אין 8 גרויסען אויסוואהל ביי
אנדאמאוויטש
15 פאלודשעצנא 15

אניארט

צום שלאפען פאר 8 יוגענען
מאן ביי 8 ארענטליכע פא-
מיליע ווערט געוועט פער
זאפארט. אפערטן פאר B.I.
אין אדמ. אפצוגעבען. 09

איבערצוגעבען
פון זאפארט
א קויהלען-בודקע
אין דער געגענד פון גלובנא-
צו ערפעהרען זעלבאנא 39
ביי פשיטיק. 97

די מוסטער-האפטע שולע פאר יודישע אינטעליגענץ פון נאוואמיעסקא-געגענד
Dla dzieci żyd. inteligencji północnej dzielnicy miasta.

7-kl. SZKOŁA
KACENELSON-
NACHUMOW
ul. nad Łódką Nr. 6
pizv Nowomiejskiej.

7-קלאסיגע שולע
פאר יודישע אינטעליגענץ פון נאוואמיעסקא-געגענד
פאר 14 יאהר
ווערען אנגענומען אין די שולע - קלאסען-
50% ביליגער
אין די נאכמיטאג-שולע פאר אונבעמיטעלטע.
פאליש
אין די אונטערריכט-שפראך פון אלע למודים.
העברעאיש
און אלע למודי-קודש ווערט געלערנט גרינדליך.

אונטער דער פערזענליכער
הנהלה און חנחה און

בנימין יעקב האצנערזאן
קנאבען פון בעכערע ארמאדאקסיע עלטער (פון 4-11 יאהר)
א רעליגיעזער חדר (נאכמיטאג פון 4-7)

מאדערנע פרעבלע-שולע
פאר קינדער פון 3-6 יאהר
פאליש אונטערריכט-שפראך אין דער 1-טער גרופע. העברעאיש - אין דער 2-טער גרופע. היינט, יום-טוב
ניסאמאטיק, ריטמישע שטיק, דאנארבאנא, נוסע אויזליכע, ענטוואקלונג און פיסטע ערציהונג.
50% ביליגער אין די נאכמיטאג-פרעבלע-שולע פון 2-6 יאהר. שולעס-קינדער.

פאבריק פון
זשיראנדאלען
ווי אויך גאלדאנישע
בראנזיר-אנשמאלט
מ. לידער, לאדז
צענטעלנאנא 33, טעל. 53-41
נעהט אן אלערליי גענעשטערע
צו איבערנישטען פערזענלעך, ע-
גיקרין, ראנדיק און אקסיוויטעט
עס ווערן אויסגעפירט איינצלי-
רעפארטירען און פערשידענע סע-
סאליטע און וואלענע גענע-
שטענדיק פונקטליכע יאספיהרונג.
גוט און ביליג סוף א יאראנישע פאר דויערהאפט נאכט. 748

לעזט איפמערקאמ!
נאך א פולשטענדיגער רעארגאניזאציע פון מיין ווערקשטעל, עמפעהל
אין די ג' קונדעס פון אייגענער אויסארגיטונג אין
א גרויסען אויסוואהל

געבעטע שטיהל

געדעקט מיט לעדער, גאבעלין, מאראקא, זייד, ווי אויך
גאבעלין און זייד-קאזעטקעס, מאטראצען
טישען און טישעלעך (וואלע), גאנדאקעס, אטאמאנעס
אלעס לויט פאריווער מאדעלען פון עסט טרוקען האלץ.
ראנגערמיניגע גארנאטע. צוגעגליכע פרייזען און בעסטע בעדינגונגען
בעפאר איהר קויפט, בעט איך אונבעדינגט צווערשט מיך צו בעוועגן
און זיך איבערצייגען. מיט אכטונג

א. וואישעכאווסקי, נאוואמיעסקא 10.

א קונסט-פאטאגראפיע

איז א ציהרונג אין יעדען הויז!
אין פון איבערלאזן בעקאנטען קונסטפאטאגראפיען אפגעלייגט ווערן
אויסגעשטוימט אלערליי אויסגעהאטען אויף פאס: ארטען, פאריסע-
טען, סארא-פילדער א. ו. ו. לויט דער לעצטער טעכניק פון ליכט
און שאפען, לויט וואונדער א גרויסער אויסוואהל פון די נייעסטע אפ-
ריכטער ווערען קאמפאנען, ס'ווערן אויך בעסאכט אויסגעטען פאר גע-
וועלכעמען (אראמבעטען), אויס'ן פערלאנג אויך אויסער'ן אפגעלייגט.
צוגעגליכע פרייזען. געשטע אונטערגענוג פון א רעזע לאדער פער-
וועלכעמען פאר די שעה און אונטערגענוג אויסגעהאטען.
מיט אכטונג קונסט-פאטאגראפיער אטעליער
"PARISIEN", ul. H. SROKA, Łódź, Brzezińska 69
צוגעהער פון'ן פראמאטא 1. צוגעהער פון'ן פראמאטא 1

נייעס פאר לאדז: בעקאנטמאכונג. נייעס פאר לאדז:
דערמיט מאכען מיר בעקאנט דעם געהערטען פובליקום, אז דאס
פערזענליכע קאלעגיום פון

פאטאגראפיע-אנגעשטעלטע

האט ערפענט אין לאדז. קאנסטאנטינער 33 (פראנט, 2-טער שטאק)
א ספעציעלע ווערקשטעל פון פערזענלעכע-פילדער (פארטראטען).
א. ו. ו. א. שטיק. ביי צו בעקענען דאס געהערטע פובליקום מיט אונז ד קונסט-פערזענ-
ארייט, סאך א מיר א פראפאגאנדע-אדערטען. זעלבס גרויסע פרייזען פון 3 זל.
א שטיק. עס ווערן אויך אנגענומען אלערליי אויסגעהאטען. אין דער שטאט, ווי אויך
אלע ארביטען וואס האט א יאספיהרונג מיט דעם פאטאגראפיע-האד.
אכטעט נישט, וואס די פרייזען זענען שטויבער ביליג, נור קומט און

איבערצייגט אייך! דאס אטעליער איז אפגען טעגליך פון 9 פרייה ביז 7 אונטער.
Kolegium Pracowników Fotograficznych w Łodzi,
Konstantynowska 33, front, II piętro. 909

Dr. RÓŻAENF
ספעציאליסט פאר הויז - ווענערישע
קראנקהייטען און מענער שוועכע.
היינט מיט קוואר-היטאליען אין וואסער-
Ożelna 9 (Narutowicza), Tel. 28-91
צוריקגעקעהרט.

דאס-אן 8-10 און 5-8, פרייזען 3-1
הערפער-זאל טער פרייזען.

D. PRYBULSKI
זאנאדוקא 1, טעל. 25-38.
הענערישע און הא-הויס-קראנקהייטען. מענער
שוועכע, בעהנדלונג מיט קוואר-ליכט (הא-
אויספאל), רענאטען-שטערלעך.
נעמט אן פון 9-1 און פון 4-8 אונטער
רעפער פון 5-4 נאכט.
ספעציעלע ווערע-זאל טער פרייזען.

KROJU nowocześnie SZYCIA

modelowania ubiorów damskich, dziecin-
nych i bielizny wyuczają gruntownie teo-
retycznie i praktycznie (na materiałach)
systemem zastosowanym w Paryskiej ka-
demji zatwierdzone przez Ministerjum
Oświaty pierwszorzędne kursy
Mistrza Paryskiej Akademji
echu Warszawskiego i Łódzkiego

E. Wiśniewskiego
nagrodzonego złotym medalem i dyploma-
nowanego w Paryżu.

Wykłady prowadzi osobiście mistrz Parys-
kiej Akademji E. Wiśniewski. Gruntowne
studja sytemów nowoczesnych we Fran-
cji Kończącym świadectwa szkolne i pa-
tenty cechowe z prawami. Najmodniejsze
formy od 50 groszy. Wycierpający program
nauki bezpłatnie. Przy kursach pierwszo-
rzędna pracownia ubrań damskich. Kancela-
ria informacji udziela i przyjmuje zapi-
sy od 9 2 i od 5 8 wiecz.
Łódź, ul. PIOTRKOWSKA 86, front.

האנטראלע פון רעזערוויסטעז.

די וועלכע ס'איז נישט אין סבה, די וועלכע האבן אויפ'ן שטח פון פאליטיש-קאמיסאריאט 2, 3, 5, 8, 9 און 11. יאהרגאנג 1899 מיט די פאמיליע-נעמען Pz און Po ביז Pz און Po (קאשארען פון 31 פולק) סטאנטינער 62 (קאשארען פון 31 פולק) יאהרגאנג 1901 מיט די פאמיליע-נעמען G און H און H (קאשארען פון 28 פולק) די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון פאליטיש-קאמיסאריאט 10 יאהרגאנג 1899 מיט די פאמיליע-נעמען R און Z און Z (קאשארען פון 4 סטאנטינער באצאן) פאליטיש-קאמיסאריאט 4, יאהרגאנג 1901 מיט די פאמיליע-נעמען A און J און J (קאשארען פון 28 פולק) די קאנטראל-קאמיסיעס האבען זיך אָן פינקטליך 9 אין דערפריה, די רע-זערוויסטען דארפן זיך צושטעלען פינקט-ליך מיט זייערע מיליטערישע און פער-זעליכע דאקומענטען.

נאך וועגען קאנסטאנטינער הרוג

מ'ווארט אינפארמאציעס פון אמעריקא. די מאדע-השערות. מיינונג פון א מוהל.

פון דערהיים און מעהר נישט צוריקגע-קומען, האט ער אויך ערקלערט, אז ער געהט צו זיין "קאכאנעק" דעם מאד-האט אנדערס געזאגט האבען אויסגע-פיהרט נישט אליין, נאר מיט נאך שותפים, נאכ'ן מאד-האט די שותפים נישט געקענט דורכקומען צווישן זיך און אנדערס אין דורך זיינע "קאכאנע-דען" פערסאנעל געווארען מיט קארפאל-דעמאלט ווען ער איז געווען שוין און האט נישט געוואוסט וואס ער טריינט. דערנאך האבן איהם די שותפים בע-רויבט, אנגענומען, וואס ס'האט זיך גע-לאזט און איהם אוועקגעלעגט א נאכ-טען געבען יודישען בית-עולם. איצט לאחר-המבשה איז געקומען דער קריסטליכער [פערלשער] פון קאנסטאנטינ-און ערקלערט, אז ער האט לכתחילה געזאגט, אז דער מ'איז נישט גע'מלט, ער איז אבער איינגעגאנגען אויך דער

די לאסט פון שטייער = עקזעקוציעס.

א דעלעגאציע פון סוחרים - דעמאליסטען אינטערוויערנט. דער מיינונג פון דער לאקאלער שטיי-ער-מאכט, וועלכע איז חושד די שטיי-ער-צאהלער אין נישט לאקאליזירט אין צאהלען די שטייערען, די דעלעגאציע האט אנגעוויזן, אז דאס צונעהמען די סוחרות ביי די סוחרים איז גלייכצייטיג א רואין פון גאנצען האנדעל.

א רויב-מארד אין פיעטראקאו.

דערשאסען א יודען, און אוועקגערויבט א פערמעגען. נאכ'ן פיעטראקאו און געמאכט א שטאר-קען רושם אויף אלע איינוואוינער. ווערט-זאכען, וועט, קליידונג, פערפאקט דאס אלץ אין זעק און אוועקגעטראגן מיט זיך, דער טעראריסטער פאמיליע האבען זיי אנגעזאגט, אז קיינער זאל נישט וואגען אין משך פון צוויי שעה צו רופען הילף. ווי נאך די באנדיטען זענען ארויס פון געוועלד האבען די אומגליקליכע איבערגעבליבענע געמאכט אנאלארם. עס איז אנגעלאפען פאליציי, וועלכע האט זיך באצד געלאזט נאך די שווערע פון די באנדיטען, אבער און ערפאלג. דער דאקטאר, וואס איז ארויסגערו-פען געווארען צום פערוואונדערטען סקא-לא, האט שוין נאך קאנסטאטירט דעם טויט פון שטערבליך פערוואונדעטען. דער רויב-מארד האט אויפגערועדערט

ווייטער זאל "מאנטי פערל" 43 זאכאנדיג 43

אדרט

ארטימשיער רעווי און קאמער-טעאטער אונטער דער לטונג פון מ. בראדערזאן און ר. ראזענטאל

היינט און טעגליך: 2 פארשטעלונגען: אנהויב פון די פארשטעלונגען: 7.45 און 10 א זיגער אָווענד

1 פראגראם 1

גלאט פשר

שבת נאכמ. פארשטעל.

צו פאפולערע פרייזען: אנהויב פונקט 8 א זיגער נאכמ. די קאסע איז אָפֿען פון 1 א זיגער.

די מוזיק אַראַג-זיירט פון הענריך יאָבלאָן. דעקאראציעס און קאסטומען זענען אויסגעשטעלט אין דעם איינציגן טעאטער-האוס פון 12 בון 1 און 5 פון 5 א זיגער נאכמ. פ.

אלע זאגן און די קאסע אָפֿען פון 12 בון 1 און 5 פון 5 א זיגער נאכמ. פ.

טרויער-אקאדעמיע צום אנ-דענק פון דיר. א. שווייזער.

זונטאג, ד. 6 האלב 12 פארמיטאג וועט אין דעם אקאדעמיע פון רעאליזם-נאציוו אויף פאמאקסאק 46, פארקומען א טרויער-אקאדעמיע צום אנדענק פון פערשטארבענעם דירעקטאר פון דער שולע אברהם שווייזער ז"ל.

די אקאדעמיע ווערט איינגעפירט דורכ'ן לעהרער-פערזאנלעך און ס'ווערען געבעטען צו קומען אלע עלטערען פון די שילדער, פריינד און בעקאנטע.

פארלעזונג פון ד"ר פרענקעל.

מאָרגען, שבת, 5 א זיגער 3 מ. קומט-פאַר אין לאַקאַל פון דער ציוניס-טישער ארגאניזאציע (ציגע-גאס 4) א העברעאישע פארלעזונג פון ד"ר ירמיהו פרענקעל אויף ד. ט. : "חזון ארץ-ישראל בשירה העברית". דער אריינגאנג צו דער פארלעזונג איז פריי.

זאל פילהארמאניע

דינסטאג, דעם 8-טען נאָוועמבער ד. י. האלב 9 א זיגער אין אָווענד איינציגער קאנצערט

פון יודישער טאנץ-קונסט

אויף דער אייראפעאישער טורנע פון ברוך אגדתי

(זין ארץ-ישראל) ערשטער ירושלים בא'עט קונסטליכער, שאר פון דער יודישער בא'עט-קונסט דורכפאר פון דער עקספערט-מאנאגראפער-סערוויס און תיאובים מיט אנטיל-ארטור בא'עט (פארשפאנא), ביים קלאויר ד. י. מ. רייזער.

- אין פראגראם:
- 1) ר. יואל, און ציקלע סלומה-מלכה, סוף, 5 א זיגער 12 א זיגער
 - 2) מוזיק פון ענגעל: 3) יוחי, תימנער קלוגער, סוף, 5 א זיגער
 - 4) דאס אייביגע יופ, אירענט פאליק-מוזיק: 5) ר. מאיר, פאגין
 - פון תימנער, סוף, 5 א זיגער 6) ר. נטע, פאגין 7) תימנער-עם-האייך, פאליק-מוזיק
 - נעוויקעט אין די פראגראם: בילעטען צו טיטלען אין פולהארמאניע-קאסע

4 שרייטאג ט מדרחומ'רפ"ט

נאָוועמבער 4

וין-איי-זשונג 6 14

וין-אונטער-זשונג 4.25

לעבן פון טאג 10.11

ליכט צינדען: 5.56

לעהרער

דאס וועלכע געהערט ווערען צו מיליטער-דינסט.

(ב) ווי מיר דעוואוטען זיך, וועלכען די לעהרער, וועלכע זענען בעפרייט געווארען פון זייערע אַמטען, צוליב דעם, וואס זיי בעזיצען נישט די נוי-טיגע קוואליפיקאציעס, נישט קענען ווייטער געניסען פונ'ם ארטיקל 3 פון דעם מיליטער-געזעץ, און זיי וועלען גערופען ווערען צו מיליטער-דינסט.

נייע עלעקטרישע סמאציעס.

(ס) צווישען דער לאקאלער טראמוואי-בעזעלשאפט אין דער היגער עלעקטרא-ניע איז געשלאסען געווארען אַבאָמאָר וועגען אויפבויען נייע עלעקטרישע סטא-ציעס אויף צו בעדינגען די לאקאלער טראמוואיען.

דער יכרות שטעהט אויף איין ארט.

(ס) בעסטען איז אין דער סטאטיסטי-שער אַפּטיילונג פון מאַניסטראַט פאַר-געקומען א זיצונג פון דער קאמיטע פסטאזשעלען די פרייזען פון לעבענס-מיטלען, ס'איז פסטאזשעלען געווא-רען, אז אין דער צווייטער העלפט פון אקטאבער זענען געפאלען די פרייזען אויף א גאנצע רייה ארטיקלען, דאגער גען זענען טייערער געווארען אייער און מילך, פלייש, קאפאנאל-ארטיקלען, ווייט זענען געפליבען און ענדערינגען, אין אלגעמיין זענען די קאסטען פון אוי-פענסאלעס און אקטאבער געבליבען אונ-פערענדערט.

Ferro-Electricum

Łódź, Piotrkowska 23, tel. Nr. 11-69 i 51 29.

זשארובקעס, מאטאר-שטויבערס

אין ערעכטראמעכנישע מאטעריאלען 926

וולירענדע אויף צוקער-קראנקייט

(דיאבעטיקער) ערשטליכע וועלט-בעריהמטהייטען פאר דיאבעטיקער פון אלע קאנצאנען, איז דער איינציגער

Koniak Boulestin

אלס נאטורעלער פראדוקט, פאר וועל-כען עס גאראנטירט BOULESTIN & Co. Cognac

הויט און דעטייל: M. B. BERMAN, Łódź, Piotrkowska 53.

DYWANY

różnych rozmiarów. CENY FABRYCZNE. Warunki dogodne!

LANDSBERGER, SITTENFELD i REDEL 16 Narutowicza 6.

Dr. H. Wołkowyski

זאכאדניא 57 (צעגענדיגא 19) טעלעפאן 37-70

ספעציאל-ארעט פאר רויב-און וועקערשט קראנקעכעס, מענטש-שוויכט, בקהארלונג פון קוואלי-שטראלען

ג.ה.ט. אן און 4-8 אין אונטער, פאר שווייץ אין 4-5 אין א ספעציעלן ווארשע-זאל.

Dr. JÓZEF IMICH

ספעציאל-ארעט פאר האלד, נאך, אויערן און קעהל-קאפף קראנקעכעסן צוריקגעקעהרט

מאניושקי 1 (פאסאזש-סענער) טעל. 97. נעמט אן פון 3 ביו 4 און 5 ביו 7 און 18

Dr. J. POLAKOW

קינדער-קראנקעכעסן Konstantynowska 37a, telefon 39-75

עמפאנגט פון 3 ביו 5 נאכמיטאג, אין דער לעשטיגע אויפ'ן נייטער פארק, פערט, 294 פון 11/2 ביו 3 נאכמיטאג. 089

ההסתדרות הציונית בלודז מחר בשבת (4 נאוועמבער) בשעה 5 אחה"צ תערך באולם ההסתדרות הרצאה עברית (צנלנינה 4)

המחזה: "ד"ר ירמיהו פרנקל". הכניסה חפשיית

ברוך אגדתי קומט קיין לאדו.
דער שפער פון דער מאדערנער
יודישער טאג-קונסט, ברוך אגדתי,
וועלכער איז דער דייטער פון בארע-
גראפישען אינסטיטוט אין א"י, איז שוין
זייט 10 יאָהר בעשעפטיגט מיט אויס-
זוכען די ספעציעלע נאציאנאלע מאמענט-
טען פון דער יודישער טאג-קונסט. ער
איז דער ערשטער, וואס האט זיך אויף
דעם אפגעשטעלט און איהם איז געווען
גען אויסצוגעפונען דעם יודישען בארע-
גראפישען נוסח. ער האט געשאפן דעם
יודישען מאסען-טאג און וואס אויס די
עלעמענטען פונעם יודישען מימיק און
פלאסטיק.

געארדענטע פערדייאונג און געזונד בלוט

ערצילט מען דורכ'ן געברויכען טעגליך
א האלב גלאז נאטירליך מיטערואסער
פון Franciszek Józef פאך-דאקטור-
ריס לויבען זעהר שטארק דאס ביטער-
וואסער פון Franciszek Józef
ווייל עס בעלעבט דעם שטאף-וועקסעל,
דערפרישט דאס בלוט און מילדערט די
רייבאקייט פון די נערווען צו בע-
קומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-
אפטעטעס.

עירשטקלאסיגער
קירזשנער-ווערקשטעל
M. FAHBER, Piotrkowska 27
poprz. oficyna, I piętro.
ס'ווערען אנגע-
נומען זעמלעכע
פארשטעלען פון דאסעל-מערטל

דאנקזאגונג!

פאר די מיטגלידער פון דעם ברויט-טאג, 31 אקטאבער 1927 יאָהר לטובת די
"גמילת חסדים" קאסע כ"פ דעם גרויסן סאק, דרוקען פיר אויס דעם טיפסמאן
דאנק די פאלגערע דאנק און גענוג:

גרינשטיין, פ. זוקער, ע. פ. מערשטיין-
סקא, פ. בארא, פ. פיינטשוסקא, ע. פ.
אייכען, פ. געניא זילבערשטיין, פרוי
פעליא מיכעלזאן, פ. ו. גרונדמאן,
פ. מילעווסקא, פ. מ. שאלעוויטש, ע.
בונערשטיין, ה' אלעזר הובערט, ה'
ישראל קארמאלי, ה' מיינערקאוויטש און
בלה, ה' יעקב צעגלע, ה' גערשט און
סאלאמאן, מ. בלאקאוויטש, געברידער
לעדערמאן, פישעל אייזען, ראפאפארט
און שווארצבארד, ה' זאנאוויטש און
בלה, לאסעצקי, שוסטערפויגעל און
וויסמאן.

גלייכצייטיג דריקען מיר אויס דעם טיפסמאן פאר די רעדאקציע און
אדמיניסטראציע פון "נייעם פאלקסבלאט", פאר די נישט-בעקאנטע 2 אנאנסען
לשבת אונזער פראייקט, מיר דריקען אויך אויס דעם טיפסמאן דאנק, דעם
דירעקטאר פון פילאזאפיע, דעם ה' בעזמאן, פאר אריינלאזען אונזערע א
דעלעגאציע צו פערקויפן די אפצייכענינגען לשבת אונזער אינסטיטוט.

מיר דריקען אויך אויס דעם טיפסמאן דאנק פאר די דאנקזאגונג צווישן זיך
די פערזאנלעכע פון 1-טען נעגענזשייטען הילפס-
פערטייג, "גמילת חסדים" ביי דעם גרינעם מארק 7.

פארלעך שניידער אויף דער וואך!

מארגען, שבת, ה. ה. ה. 7. א ווינער וואך קומט פאר
א מאסען-פערזאנלעכע
פון פאר-פאך פון סאטמאר און גויסלעך, פאר-פאך פון
אלע פארלעך שניידער שטעלען זיך צו דער פערזאנלעכע
הילל עס וועלען בעהאנדעלען ווערן פארשטען, וועלכע רופען אן
די עקסטרעם פון פאך

מאריאק-שניידער! ה' ה' ה' פרייטאג 7 א
ווער אוועק א געוויסן פון די שטרייכ-לאזע. גלייכצייטיג
ווערן אלע סאטמאר שניידער אויסגעפארעט צו דעם שטרייכ-
זיך צום צענטער-וועק. אהר שמואל דערשט און געפארהר אהר
פערזאנלעכע פון מאנאון שניידער.
ענווסטען.
מיטשטער-פערזאנלעכע אדעס 1. מא 3
561

אכטונג, פאביאניצער גארדינען-פאבריקאנטען און סוחרים

דער נייסטער סיסטעם צאקען
צו פערשידענע גארדינען און
דעקען ווערען אויסגעפערטיגט ביי
לענטשיצקי, נאוואמיעסקא 28.
בעמערקונג: שנעלע ליפערונג, רעיעל און ביליג.

PACZKI

Przez całą Łódź uznane za
najlepsze. Co godzina świeże.
CUK ERNIE:
Piotrkowska 65, 144
Narutowicza 32.

"ארט"

2 פארשטעלונגען יעדען טאג.
פון ארט גיט מען אונז איבער, און
פון היינט אן קומען פאר אלע טאג 2
פארשטעלונגען - פון 8 ביז 10 און
פון 10 ביז 12 און זייער.
הויך דעם וועט נאך שבת געשפילט
ווערען נאכמיטאג, 3 און זייער צו פא-
פולערע פרייען.
דער ערשטער פראגראם, "גלאט פשר"
געהט מיט א פשר-פערדינטען גרויסען
ערפאלג, און פאר דער קורצער צייט,
וואס דער "ארט" האט געעפנט זיינע
ליכטיגע שטענע וואלען, האט ער זיך
קונה שם געווען און בעליבט געמאכט
ביי אלע שייכטען פון דער לאדזער יו-
דישער בעפעלקערונג.
דער "ארט" איז ווערט אונזער
שטארקע פערזאנלעכע פריינד און סימ-
פאטיע צו איהם.
זיין ערפאלג און ענטוויקלונג איז
אונז נאָהענט און טייער!

CZARY

היינט און פאלגנדע טאג
**אין דער געגענד פון
אונגערעכטיגקייט**
טענסאציאנעלע דראמע אין 8 אק.
מיט דעם בעריהמען קאָוואַץ
Jack Hoxie
און דער הויפט-ראל.
אויסערן פראגראם:
אמעריקאנער קאמעדיע
בעמערקונג: אויפ'ן ערשטען טע-
אנס זענען אלע פלעצער צו 60
גראשען. - אָנהויב 4 נאכמיטאג,
שבת און זונטאג 1 און זייער נ"מ.

פון דער יודישער פערזאנלעכע אין ענג-
לאנד, פיליכאוסקי איז אָנוועזענער גע-
ווען בעת דער ערעפונג פון דער העב-
רעאישער אוניווערזיטעט און האט די
דאזיגע געשעהעניש פערזאנלעכע אין א
גרויסען בילד. דאס זעלבס בילד צווא-
מען מיט נאך אייניגע פון זיינע בע-
ריהמט-געוואָרענע ווערק, וועלען איצט
אויסגעשטעלט ווערען אין זאל פון "טאָז"
(אנדזשיא 1).
די פיינערליכע ערעפונג פון דער
אויסגעשטעלט וועט פארקומען שבת 6 א
זייער אין אָווענד.

באלפור-פייערונג.
די נעכטיגע פייערונג פונעם 10-טען
יאָהר-טאג פון דער באלפור-דעקלאראציע
איז אין לאָדז אויסגעפאלען זעהר אימ-
פאָאנט. פרטים - זונטאג.

אין די אפטייקען.
היינטיגע נאכט-דייטשערען.
(8) היינט ביינאכט דייטשערען פאל-
גענדע אפטייקען: פ. וואָלשטיצקי, נאָפּיו-
קאָוסקי 27; ו. דאָניעלעצקי (פיעט)
רקאווער 127; פ. איליניצקי און י.
צימער (וואָלשטיצקא 37); ליינאווער
(פרייהייט-פלאץ 2); י. הארטמאן (מלי-
נארסקא 1); י. קאהאנע אלעקסאנדראוו-
סקא 80.

לעאפאלד פיליכאוסקי קומט קיין לאדז.

ווי מיר דערוויסען זיך קומט קיין
לאָדז דער בעוואוסטער קונסט-מאלער
לעאפאלד פיליכאוסקי.
פיליכאוסקי איז אַ לאָדזער יוד,
וואוינט אין לאָנדאָן, ער האט זיך בע-
ריהמט געמאכט מיט זיינע בילדער אויף
יודישע טעמעס. די בילדער זענען אפ-
געקויפט געוואָרען דורך פערשידענע גע-
זעלשאפטען, קונסט-זאמלונגען א. א. ו. ו.
פיליכאוסקי איז אויך טעטיג געווען
שאפטליך: ער איז געווען דער גרינדער

אייל זיך, ווייל דו קענסט פערזעהען!

און פון אייגענער שולד וועסטו אדורכלאזען די געלעגענהייט צו דערגרייכען דאס גליק פון
דעריבער קויף אַ לאַס צו דער 1. קלאס פון דער 16. מלוכה-לאַטעריע
7650,000
אין לאַטעריע-קאנטאָר פון
B. WEINBERG, Łódź, PIOTRKOWSKA 42, tel. 7-87.
ציהונג דעם 10-טען און 11-טען נאוועמבער.
אויסווערטונג שיק איך אַרויס לאַסען נאָכ'ן איינצאהלען אויף דער רעכענונג פון 016 K. O.

PRZETARG

MAGISTRAT m. ŁÓDZI
ogłasza niniejszem publiczny przetarg ofertowy
na urządzenie instalacji wodociągów i kanalizacji
w domu dla bezdomnych przy ul. Napiórkowskiego 76.
Oferty pisemne, odpowiadające treści kosztorysu ślepego, należy skła-
dać w kopertach zamkniętych z napisem „Oferta na urządzenie instalacji
wodociągów i kanalizacji w domu przy ul. Napiórkowskiego 76, w Magistracie,
Plac Wolności 14, III piętro pokój No. 52, do dnia 9 listopada r. b. do godz. 12-ej,
gdzie otrzymać można jeden ślepy kosztorys i przejrzeć warunki przetar-
gu.

השבת אברה.

נעכטען האָב איך פערלירען אַ פארטעל מיט וועקס-
לען אויף אַ סומע פון 612 זל. ווי אויך אַ טשעק אויף
1 פונט אויך דאָקומענטען, צווישען וועלכע ס'איז גע-
לעגען אַ וויטשאַנג און אַ מיליטער-בעשייניגונג אויפ'ן
נאָמען מאיר ראָזענבלאָט. די וועקסלען ווערען ערקלערט
פאר אומגילטיג. דער עהרליכער פינדער ווערט געבע-
טען אָפצופרענגען די וועקסלען געגען בעלזשינג צו
מאיר ראָזענבלאָט, נאָוואַמיעסקא 26.
02

צווישן סכסוך, וואָס איז פאָרגעקומען צווישען
מאָניש קאָדאָ מיט **חנה מרים פרידמאן**
שפענדעט פרידמאן 12 לאַטעס פאר'ן יחמים-הויז זגער-
זשער 40.
דאָס געלד איז אָפצונעהמען ביי
82 מ. קאָדאָ, לאַנזשויניצקא 8.

די בעשולדיגונג געגען ה'

אינזערשטיין

ציהען מיר צוריק און מיר דאנקען די פערזאנען וואָס
האָבען געמאכט שלום לעוויץ, פרידמאן שא-
מאן, שיינמאן, פרייליך
811

**וויכטיג פאר זאקען - מאכער, סווי-
טער-מאכער און שניידערס!**
אין מיין מעכאנישער שלאָסעריי וואָלפארסקא 30, ווע-
רען אָנגענומען אלערליי רעפערעטורען פון סוויטער-
מאשינען, זאָקען-מאשינען און ניי-מאשינען 50 פראָצ.
ביליגער ווי איבערעל, קומט און איבערצייגט איך!
מיט אַכטונג ל. מיכאלאוויטש וואָלפארסקא 30

יור. י. אינפעלד

42. ווסכאדניא 42.

Piotrkowska, róg Główniej.

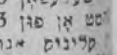
זי וויל א מאן

דער גבור אין כ"י טעג

די עהרע פון דער פאמיליע יארדאן (שאנטא-זשיסטקע)

התאחדות המורים

Dyrektor **J. Ab**

שט אן פון 3—5 נאכט, קלייניק אנדארהאט 10

WYBOROWE
masło roślinne

SZANOWNA PANI!
Zechciej Pani łaskawie zwrócić uwagę na naszą
ZAGADKĘ KONKURSOWĄ
która ukaże się w tymże piśmie na temże miejscu dnia 11 LISTOPADA r. b.

AMADA

Tow. Akc. dla Fabrykacji Masła Roślinnego w Gdańsku
— ZASTĘPCA: —
ŁÓDZKI ZWIĄZEK HANLOWY
ŁÓDŹ, UL. KONSTANTYNOWSKA 99, TEL. 15-60.

CASINO

אונזער בעוואוסטער בירגערין, די געניאלסטע וועלט - טראגיקערין
Pola NEGRI

היינט אין פאלגענד: טעג!
אין איהר פראכטפולסטער קרעאציע, אין דעם פראכטפולסטען פילם אויפ'ן גרונד פון דער רוסיש-עסטרייכישער מלחמה 18-1914 א. נ.נ.
האטער אימפעריראל

אינסצעניואציע לויט דער בעוואוסטער ערצהלונג פון **LUDWIK BIRO**

„האטער אימפעריראל“ שילדערט די הולאנקעס פון די רוסישע אפיצירען, ביי וועלכע אלעס איז „Na wsio naplewat“, „האטער אימפעריראל“ דעקט אויף די גע-
היימישע, די שפראכאזשגען און די רוסישע געגען-אויסשפירונג. „האטער אימפעריראל“ גיט א ריהרענד בילד פון דער אינוואזיע און בלוטיגע קאמפען אין מורח-גאליציען.
„האטער אימפעריראל“ בעווייזט די גאנצע בעסטאליטעט פון די רוסישע זעלנער און דעם אגלייך פון די מאקאקאלעס אויף דעמבערג אין יאהר 1915.
„האטער אימפעריראל“ איז א גלענצענד ביישפיל פון דער אפפערונג פון א ליבענדער פרוי.
:- דאס בילד ווערט אנגעהויבען אויף דער ביהנע מיט א ספעציעל-אראנזשירטען פראקאג, ווי אויך מיט א געוואנג-אילוסטראציע, וואס בעשטעהט פון ראמאנסען און מאלארוסישע לידלעך.
סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' לעאן קאנטאר.

LUNA

LUNA

היינט פראכטפולע פרעמיערע! צום ערשטען מאל אין לאדז!

א הויז פון אסד אזעלכע

(MROWISKO LUDZKIE)

פיקאנטע פילם-געשיכטע אין 10 אקטען. - אין די הויפט-ראלען:

Aud Egede Nissen, Erka Glessner, Marg. Kupfer, Alfred Abel, Erik Kaiser-Tietz

סימפאנישער ארקעסטער פון 6 א זיגער אונטער „אנהויב פון די פארשטעלונגען: 3 נאכט, לעצטער סעאנס-6 אונטער: שבת און זונטאג 1 א זיגער נאכט, לעצטער סעאנס-4 נאכטיאג,
די פרייע אויפ'ן ערשטען סעאנס 50 גר. און 1 גר., די ווייטערע סעאנס - 75 גראשען.

ODEON PAT i PATACHON: דער קעניג

ODEON לעצטע 3 טעג!

פון דער פרעריע אין דער הויפט-ראלע
Enid Bennet
אנאנס! דער נעכסטער פראגראם: **Konstance TALMADGE** אין בילד „ווענוס פון ווענעדיג“
קעניגס פון הומאן אלס מיליארדער

PAT i PATACHON רעצ 3 טעג! צום 1. מאל אין לאדז!

APOLLO 16 קאנסטאנטינער 16

אויסערן פראגראם:
א פאדס אין 2 אקטען.
סימפאנישער ארקעסטער אונטער
דער לייטונג פון ה' קאנטאר. 96

היינט אין פאלגענדע טעג! ערשטער גר. כופערשלאגער 1927/28
„ריי שקראפין פון פירשט באריס“

Grand-Kino

ריהרענדע דראמע פון א שעהנער אמעריקאנערין. **BILLE DOVE** ווי אויך דער אונפערגלייכער **BEN LYON** - אין די
די פרעמיערע אמעריקאנער שעהנע - דער ליבלינג פון די פרויען - קורצליך „דער קעניג פון דאנסטאג“
הולאנקעס, ארגיעס און אויסגעלאסענקייט דאס שפיגעלט זיך אב אין דעם פילם. פרעכטיגע אויסשטאטונג. - קורצליך „דער קעניג פון דאנסטאג“

שטיקער ארטיסט ביי ווען געווען קרישטאל קאלענדאר 23
אכטונג, 82
שטעפער-געזעלן א גוטער נידער וועט פון אפארט געזוכט ביי 47
אויסצוגע 99
ניידער צו איינפאלק ראמען וועט ווערן געפרויבט מאגיסטראטקע 29, 8.
ניידער יונגער אדער מערער וועלכע וועלן לעבן דאס פאטאגראפישע פאלק, קענען זיך מערער פאטאגראפישע „סלודיא“ פולנאצא 29, 19
ניידער א דאסירשער און א שטענדיגער מעש זוכט ביי וואס עס איז עווענט-פל צו שלאפען אין א גע-שעפט געגען א ווארן קלי-נעם צוין רעפערענצען אויך פערלאנג צו ערפארטן קליינע 67, 67 פרייזאן.
ניידער איינמאל געשטעלט ווערן ביי צעלען אין קאפעלעשן. בראטען ווי אויך בעזעט בראטעלעך **זוכט א פאסטען** Rzgoska i
Le arz D-ta
WILUSZ OLSZANECKI נעמט אן צו 11 ביז 2 נאכט און פון 7 און 8 און 11 איינמאל צו צוויי צוויי צוויי na 57 t. 61-40
שפילער 129
צו א קאפעט. שפיל. נאשן וועט געווען ביי
בערלין 36
א מיטלידער צו מענער-בעשעלעטע ארבייט וועט געווען ביי 122
121